

૬ જુન મે દે શ્રી

નો

નવો કાયદો ૧૯૩૯

અને

વેપારીઓનું કર્તવ્ય

પ્રયોજક - પ્રકાશક :

તીલાલ એમ. પરીખ

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કોપીરાઇટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક

૨૧૫૭૬

કિંમત

૧.૦૦

પ્રથનામ

દસક્રમરૂઢીના જલ્દી ફાઇલિંગ

વર્ગીક

૨૧૭૭

૧૫૨

૫૨૮૮

૮

ઈન્ક મેટેક્સ ને

નવો કાયદો ૧૯૩૯

અને

વેપારીઓનું કર્તવ્ય

(સર્વહક્ક સ્વાધીન છે)

૧૯૩૯

પ્રયોજક—પ્રકાશક:

શાન્તીલાલ એમ. પરીખ,

ઇન્કમેટેક્સ કન્સલ્ટન્ટ

ક્રીંમત રૂ. ૧

ઇન્ડીયન ઇન્કમટેક્સનો સને ૧૯૨૨ નો ૧૧ મો
કાયદો અને નવો સુધારા વધારા સાથેનો
૧૯૩૯ નો ૭ મો કાયદો.

પ્રકાશક:-શાન્તીલાલ એમ. પરીખ, પબ્લીક એકાઉન્ટન્ટ
એન્ડ ઇન્કમેટેક્સ કન્સલ્ટન્ટ.

મનુ ભુવન, ગુલાલવાડી રોડ, કીકા સ્ટ્રીટ, મુંબઈ.

મુદ્રક:-શ્રી. રણછોડદાસ મંછારામ, ટર્ક પ્રાન્ટીંગ પ્રેસ,
૩૧, ત્રીભુવન રોડ, મુંબઈ.

પ્રસ્તાવના

બ્રિટિશ હિન્દુસ્થાનમાં આવક ઉપરના કરનો જન્મ પહેલ વહેલો ૧૮૬૦ ની સાલમાં થયો અને ત્યાર પછી જે જે વેળાએ આવા કરની જરૂરિયાત માલમ પડી તે તે વર્ષમાં તે આકારવામાં આવ્યો. પરંતુ એ કર સંબંધમાં પહેલો મહત્વનો કાયદો સને ૧૯૧૮ માં પસાર થયો અને સને ૧૯૨૦ માં ‘સુપર ટેક્સ’ આકારવામાં આવ્યો. પરંતુ આ બંને કાયદાઓ, અમલ બજવણીની બાબતમાં, અડચણકારક માલમ પડતાં એક કમીટી નીમીને કરના સુધારા સંબંધમાં ૧૯૨૧ ની સાલમાં રીપોર્ટ તૈયાર કરવામાં આવ્યો અને એની ભલામણો પરથી સને ૧૯૨૨ નો ૧૧ મો કાયદો પસાર કરવામાં આવ્યો. આ કાયદામાં પણ દોષ (ખામી) દેખાયા અને તે દોષ દુર કરવા માટે તથા જુદી જુદી નામદાર હાઇ કોર્ટોએ મજકુર કાયદાની કલમોના જુદા જુદા અર્થો કર્યા અને તે તે અર્થોને અનુસરીને જે જે કલમોને મર્યાદિતપણું પ્રાપ્ત થયું, તે કલમોને રદ કરવા માટે આવશ્યકતાનુસાર ૧૯૩૩ સુધીમાં સારા જેવા કાયદાઓ પસાર કરવામાં આવ્યા; પરંતુ જેમ જેમ આ કાયદાનું ચીવટપણું વધતું ગયું તેમ તેમ આ કાયદાની મર્યાદામાં આવનારા લોકોની મનોવૃત્તિમાં પણ ફેર પડવા લાગ્યો. આથી દરેક રીતે સાધક-બાધક પ્રશ્નોનો વિચાર કરીને કાયદામાં સુધારણાની આવશ્યકતા છે એવું હિન્દી-સરકારને જણાતાં મે. ખાનબહાદુર જે. બી. વાઘ્લા, સી. આઇ. ઇ. તે વખતના કમીશનર ઓફ ઇન્કમેટેક્સ મુંબઇ ઇલાકા, અને બોર્ડ ઓફ

ઇનલેન્ડ રેવન્યુ ઇન્લેન્ડના એ કાબેલ અધિકારીઓ મેસર્સ સી. ડબલ્યુ એયર્સ અને એસ. પી. એમ્મર્સ, આ ત્રણની એક કમીટી નીમવામાં આવી. આ કમીટીએ આખા હિન્દુસ્થાનમાં ફરીને જાણીતી વ્યાપારી સંસ્થાઓની મુલાકાત લઇને તથા તેમની ફરિયાદો સાંભળીને અને ઠેક ઠેકાણાની ઇન્કમટેક્સ ઓફિસોનું નિરીક્ષણ કરીને ઓફિસરના માર્ગની મુશ્કેલીઓનો વિચાર કરીને એક રીપોર્ટ સને ૧૯૩૬ માં તૈયાર કર્યો અને આવક ઉપરના કરના સંબંધમાં કાયદા સુધારવાની ખાસ જરૂરીયાત છે અને તે સુધારણા કેવા પ્રકારની હોવી જોઇએ એ વિષેનો સવિસ્તર ઉલ્લેખ તેમાં કરવામાં આવ્યો. એ રીપોર્ટના આધારે આવક ઉપર કરના ૧૯૩૬ ના ૭ મા કાયદાનો માર્ચ ૧૯૩૬ માં જન્મ થયો. અર્થાત્ એ છેલ્લો સુધારેલો કાયદો પસાર થયો.

પહેલાં પસાર થયેલા કાયદામાં અને હાલના કાયદામાં વ્યાપારી વર્ગની દ્રષ્ટિએ ઘણા મોટા મહત્વનો ફેરફાર થયેલ છે અને તેની જાણ આવકવેરો ભરવા યોગ્ય લોકોને સમયસર, નહિ થાય તો ભારે અનર્થ થવાનો સંભવ છે. એટલા માટે એ અડચણ દૂર કરવા યાને નવા કાયદામાં મહત્વની ખામતો વિશે વ્યાપારી વર્ગને માહિતગાર કરવા તથા આ કાયદાને અનુસરીને વ્યાપારીઓનું શું કર્તવ્ય છે જેથી તેમને નુકશાન થાય નહિ, એ બતાવવાનો આ એક નમ્ર પ્રયાસ છે. આ મુખ્ય મુદ્દા તથા કલમને અનુસરીને એક નાનું સરખું-પુસ્તક લખવા પ્રેરાયો છું. આ પ્રમાણે નવા કાયદા વિશેના જ્ઞાનના અભાવના કારણેજ વ્યાપારી વર્ગને નુકશાન ન થતાં તેમનો માર્ગ સરળ-સુગમ બને એજ આ પુસ્તક લખવા પાછળનો મારો

III

હેતુ છે; અને એ હેતુ સફળ થયો એટલે મને મારા શ્રમનો બદલો મળી ગયો એમજ હું સમજીશ.

આ પુસ્તિકા વાંચક સમજી શકે તેટલી સાદી અને સરળ ભાષા વાપરવાની મેં પુરતી કાળજી રાખેલ છે, આ પુસ્તિકા ઝડપથી તૈયાર કરેલ હોવાથી ક્યાંક ક્યાંક ક્ષતિ (ભુલ) રહી ગઈ હોય તે સ્વાભાવિક છે. વાંચક તે પ્રત્યે મારું લક્ષ ખેંચશે તો હું તેમનો આભારી થઈશ.

આ પુસ્તિકા તૈયાર કરવામાં ભાઈશ્રી મુકુન્દલાલ આઈ. દીક્ષીત બી. એ., એલ. એલ. બી. એ મને જે મદદ કરેલ છે તે બદલ તેમનો આ તકે હું અંતઃકરણપૂર્વક આભાર માનું છું.

મારો આ અલ્પ પ્રયાસ લોકોના આદર તથા આશ્રયને પાત્ર નીવડશે એવી આશા રાખું છું.

મનુભુવન ગુલાલવાડી,
૨૮, કીકા સ્ટ્રીટ
મુંબઈ ૧-૭-૩૬.

}

શાન્તીલાલ એમ. પરીખ

અનુક્રમણિકા.

પ્રકરણ ૧ લું ૧-૩ પાનું

પ્રથમ કર્તવ્ય.

પ્રકરણ ૨ જીું ૪-૮ ,,

કર ભરવા યોગ્ય લોકોનું વર્ગીકરણ
અને

તેમને લગતી આકારણીના ભિન્ન ભિન્ન પ્રકાર.

પ્રકરણ ૩ જીું ૯-૧૬ ,,

કરને પાત્ર એવી આવક.

પ્રકરણ ૪ થું ૧૭-૨૨ ,,

ભાગ ૧ લો:—

કરને યોગ્ય નહિ એવી આવક.

ભાગ ૨ જો:—

એસોસીએશન ઓફ હન્ડીવીડ્યુઅલ્સ.

મેનેજિંગ એજન્ટ.

ટ્રસ્ટી અને એનીશીયરી.

નોન રેસીડન્ટ અને એજન્ટ.

મરણ પામેલા શખ્સની આકારણી.

વિભક્ત થયેલા હિન્દુ કુટુંબની આકારણી.

પ્રકરણ ૫ મું	૨૩-૨૬	પાત્રું
આવક ઉપર કરની આકારણી. પેઠી તથા ભાગીદારોની આકારણી. રજીસ્ટર્ડ અને અનરજીસ્ટર્ડ કુાં.					
પ્રકરણ ૬ કું	૨૭-૨૯	,,
ધંધાની નુકશાની.					
પ્રકરણ ૭ મું	૩૦-૩૩	,,
પાછળના વર્ષોની આકારણી. કાયદાના નિયમો ન પાળવા બદલ દંડ. અપરાધ અને શિક્ષા.					
પ્રકરણ ૮ મું	૩૪-૩૮	,,
બીજાને નામે ચઢાવેલી મિલકત.					
પ્રકરણ ૯ મું	૩૯-૪૧	,,
કર કાપી લેવાની જવાબદારી. પત્રક મોકલાવવાની જવાબદારી. સમન્સ.					
પ્રકરણ ૧૦ મું	૪૨-૪૬	,,
વીમા કંપનીની આકારણી.					
પ્રકરણ ૧૧ મું	૪૭-૫૦	,,
કરની આકારણી અને ઇન્કમટેક્ષના દર. નોન રેસીડન્ટ તથા પરદેશીની આકારણીના દર.					

VI

પ્રકરણ ૧૨ મું	૫૧-૫૨	પાનું
રીફંડ.					
કરની રકમ મુદતની અંદર ન ભરવાથી					
થનાર દંડ.					
પ્રકરણ ૧૩ મું	૫૩-૫૮	,,
અપીલ, રીવીઝન પીટીશન.					
એપેલેટ ટ્રીબ્યુનલ. હાઈકોર્ટ રેકૉર્ડ્સ.					
પ્રકરણ ૧૪ મું	૫૯-૬૨	,,
પ્રતીનીધિ.					
ધંધાની જગ્યા.					
હિસાબ રાખવા બાબત સુચના.					
પ્રકરણ ૧૫ મું	૬૩-૭૨	,,
ઇન્કમ-ટેક્સ ગણવાનું કોષ્ટક.					

પ્રકરણ ૧ લું

પ્રથમ કર્તવ્ય

કાયદાનું અજ્ઞાન એ બચાવ નથી. આટલા વર્ષોથી પ્રચલિત થયેલા કાયદા અને હાલના કાયદામાં કેટલીક બાબતોમાં ભારે મોટા તફાવત પડી ગયો છે. અત્યાર સુધી વ્યાપારીઓ કાંઈ પણ ધંધો કરીને ગમે તેટલી કમાણી કરતા પણ જ્યાં સુધી ઇન્કમટેક્સ ઓફિસ તરફથી પોતાની આવકનાં આંકડા ભરીને મોકલાવવાની નોટીસ (D form under section 22(2)) નહોતી મળતી, ત્યાં સુધી તેમને કશી પણ ચિન્તા કરવાનું કારણ નહોતું. ‘નોટીસ આવતાં જોઈ લેવાશે’ એ દાવસો હવે વહી ગયા છે.

નવા કાયદાની કલમ ૨૨ (૧) પ્રમાણે પ્રત્યેક વ્યક્તિએ જેની વાર્ષિક આવક રૂ. ૨૦૦૦) એ હજાર અથવા તે તેથી વધારે છે, તે તમામને તે તે જીલ્લાના ઇન્કમટેક્સ ઓફિસર તરફથી વર્તમાનપત્રો દ્વારા અથવા તે બીજી રીતે જાહેર નોટિસ મહ્યાબાદ, ૬૦ દાવસોની અંદર, પોતાની આવકના આંકડાઓ ભરીને મોકલાવી આપવાનું જોઈએ. આવી જાહેર નોટીસ (સુચના) પ્રત્યેક વર્ષના મે-મહીનાની પહેલી તારીખે સામાન્ય રીતે આપવામાં આવશે. ટુંકામાં, પ્રત્યેક વર્ષ, પ્રત્યેક વ્યક્તિએ, સાધારણ રીતે જુન માસની અંદર, પોતાનો તે વર્ષના માર્ચ આખર સુધી પુરા થનારા વર્ષનો અથવા તે તે વર્ષને અનુસરીને સંવત અથવા તે શકે વર્ષ માટેનો, સર્વ હિસાબ તૈયાર કરી ઇન્કમટેક્સ ઓફિસમાં જઈ આવકનું ફોર્મ (પત્રક) ભરી લઈને તેમાં

કરને લાયક એવા સર્વ માર્ગોએ મેળવેલી આવકનો, નફાનો કિંવા નુકશાનીનો આંકડો ભરીને મોકલી આપવો જોઈએ.

આજ પર્વત આવકનું ફોર્મ ન ભરનાર વિરૂધ્ધ એકતરફી આકારણી કરવામાં આવતી હતી; પરંતુ હવે ફોર્મ ન ભરનાર માટે એકતરફી આકારણી ઉપરાંત હંડ પણ આકારવામાં આવશે. અને એ હંડની રકમ કર કરતાં વધુમાં વધુ દોઢ ગણી હશે. એટલે પ્રત્યેક વ્યાપારીએ અને વ્યક્તિએ જીન માસની અંદર બધી બાબતો બાજુએ રાખી ઇન્કમેટેક્સનું ફોર્મ ભરીને મોકલાવવાની કાળજી રાખવી જોઈશે, નહીં તો આર્થિક દૃષ્ટિએ મોટું નુકશાન થશે.

નોંધ:-પરંતુ ચાલુ વર્ષ (૩૯-૪૦) માટે જે જીના ઇન્કમેટેક્સ ભરનારાઓ છે, તેમને ઇન્કમેટેક્સ ખાતાં તરફથી જીની રીત મુજબ, ફોર્મ કાઢવામાં (મોકલવામાં) આવશે, આવા પ્રકારની ખાત્રી, ત્યારે આ નવો કાયદો સેન્ટ્રલ એસેમ્બલીમાં ચર્ચાતો હતો ત્યારે આપવામાં આવી હતી.

હવે કાયદાની કલમ ૨૨ (૧) મુજબ આવકનું ફોર્મ પ્રત્યેક વ્યક્તિ, અવિભક્ત હિન્દુ કુટુંબ તથા પેઢી, કંપની અને વ્યક્તિની ઇતર “સંસ્થા” આ બધાની પાછલા વર્ષની તમામ આવક, કિફાયત અને નફો ભરીને મોકલાવ્યા બાદ કરની આકારણીની શરૂઆત થશે, ભરી આપેલું ફોર્મ ચોખ્ખું અને બરાબર છે એમ ઇન્કમેટેક્સ ઓફિસરને લાગતાં એ આવકના આધારે ૨૩ (૧) કલમ પ્રમાણે આકારણી કરીને પછસા ભરવાની સુચના (ડીમાન્ડ નોટિસ) મોકલાવવામાં આવશે. પરંતુ આવી આકારણી તદ્દન ઓછા પ્રમાણમાં થાય છે, કારણ વ્યાપારી પધ્ધતિ પ્રમાણે ચોકખો નફો અને ઇન્કમેટેક્સના હિસાબે ચોખ્ખો નફો,

એમાં ભારે તકાવત પડે છે. આ બધી બાબતોનો વિચાર કરીને, નવા કાયદાની દૃષ્ટિએ, ચોકખા નફાની રકમ શોધી કાઢવા માટે પ્રત્યેકને રૂ ૨૩ (૨) કલમ પ્રમાણે હિસાબ તપાસણી અર્થે તારીખ (મુદત) આપવામાં આવશે. કલમ ૨૨ (૧) મુજબ આવકનું ફોર્મ જો વખતસર ન મોકલાવ્યું તો ઇન્કમેટેક્સ ઓફિસર કલમ ૨૨ (૨) મુજબ નોટિસ (D form) પણ કાઢશે; પરંતુ આમ કરવા ન કરવાનો આધાર ઇન્કમેટેક્સ અમલદારની ઉપર રહેશે. અને આ નોટિસ મળ્યા બાદ ફોર્મ ભરી મોકલાવવા છતાં પણ કલમ ૨૨ (૧) પ્રમાણે ફોર્મ ન મોકલાવવા બદલ દંડ માફ થનાર નથી. કલમ ૨૨ (૧) પ્રમાણે અથવા તો ૨૨ (૨) પ્રમાણે ફોર્મ મોકલાવ્યા બાદ આપણી કાંઈક ભુલ ચુક નજરે ચડતાં, કલમ ૨૨ (૩) મુજબ સુધારીને જુદું ફોર્મ મોકલી શકાશે; પરંતુ પ્રથમ મોકલાવેલા ફોર્મને લગતી જવાબદારી સાવ (માત્ર) ઓછી થનાર નથી. આથી બની શકે ત્યાં સુધી, ફોર્મ મોકલાવતી વખતે, બની શકતી કાળજી તથા સાવધાનતા રાખવાની જરૂર છે.

કલમ ૨૩ (૨) અને ૨૨ (૪) પ્રમાણે હિસાબ દેખાડવાની તારીખ આવતાં પોતાનો તમામ હિસાબ લઈને, યોગ્ય વખતે હાજર થવાની બનતી તકેદારી રાખવી. કારણ કાયદાનું યોગ્ય પાલન કરવાથી વધુ ત્રાસ થતો નથી. બદલે તેનું ઉલ્લંઘન કરવા જતાં વિશેષ ત્રાસ પડે છે, એ લક્ષમાં રાખવાની જરૂર છે. હિસાબ દેખાડતી જરૂરી બાબતોની યાદી પછીના પ્રકરણમાં સવિસ્તાર આપવામાં આવી છે, અને જુદા જુદા વર્ગ પ્રમાણે નફાનું પ્રમાણ પણ આપેલું છે તે તરફ વધુ લક્ષ આપવાની જરૂર છે.

પ્રકરણ ૨ જી

કર સરવા યોગ્ય લોકોનું વર્ગીકરણ

અને

તેમને લગતી આકારણીના લિખલિખ પ્રકાર

ઈન્કમ-ટેક્ષના જીના કાયદા પ્રમાણે બ્રિટિશ હિન્દુસ્થાનના સર્વ લોકોની આવક, પાછલા વર્ષે બ્રિટિશ હિન્દમાં થયેલ કિંવા ઉપજેલ કિંવા મેળવેલ છે એમ માનવામાં આવનારા એવા શખ્સોની, કિંદાયત, પ્રાપ્તિ અથવા તો નફા ફાર્મમાં ભરીને મોકલાવવો પડતો હતો અને બ્રિટિશ હિન્દમાં રહેનાર વ્યાપારીઓએ બહાર સંસ્થાનોમાં કરેલા નફાની જે રકમ બ્રિટિશ હિન્દમાં લાવવામાં આવતી હતી તે પરજ આકારણી થતી હતી. પરંતુ નવા કાયદામાં વ્યાપારી અને ઇતર લોકોની ત્રણ પ્રકારની વર્ગવારી (વર્ગીકરણ) કરવામાં આવી છે. એ વર્ગીકરણ પ્રમાણે આકારણીના નિયમો જુદા જુદા રાખવામાં આવ્યા છે. બ્રિટિશ હિન્દુસ્થાનનો વ્યાપારી વર્ગ, ઘણે ભાગે આજુબાજુનાં દેશી રાજ્યોમાંથી આવેલ હોઈ, અહીંના વ્યાપારની અને દેશી રાજ્યોની હદના વ્યાપારની દૃષ્ટિએ ઘણો નીકટનો સંબંધ છે, અને એટલા માટેજ આ વર્ગવારી તથા આને લગતી આકારણી સારી પેઠે સમજી લેવામાં મોટું હિત છે. અને આ પ્રમાણે આ વિષયનો સવિસ્તર ઉલ્લેખ કરવો તદ્દન જરૂરનો છે.

કલમ ૪. બ્રિટિશ હિંદુસ્થાનના રહેવાશીઓના નીચે મુજબ ત્રણ વર્ગ પાડવામાં આવ્યા છે:—

૧ રહેવાશી ન હોય એવા (Non Resident)

૨ સાધારણ રહેવાશી (Resident and ordinarily resident)

૩ સાધારણ રહેવાશી ન હોય એવા (Resident but not ordinarily resident)

આ વર્ગીકરણને લગતી વ્યાખ્યા નીચે મુજબ છે:—

(I) રહેવાશી (Resident)

અ. જે વ્યક્તિ બ્રિટિશ હિન્દમાં તે વર્ષમાં ૧૮૨ દિવસ અને તેથી વધુ દિવસોથી રહેલી છે;

કિંવા

બ. જે વ્યક્તિએ બ્રિટિશ હિન્દમાં તે વર્ષે ૧૮૨ દિવસ અથવા તે વધુ દિવસો રહેવા સારૂ ઘર (મકાન) રાખેલું છે અથવા રખાવ્યું છે અને કોઈ કોઈવાર આવળ કરે છે;

કિંવા

ક. જે વ્યક્તિ બ્રિટિશ હિન્દમાં તે વર્ષની પહેલાંના ચાર વર્ષોમાં વખતો વખત આવી ૩૬૫ દિવસ (તમામ વખતના મળીને) અથવા તે વધુ રહ્યો હોય, આ રહેવાશી વ્યક્તિ.

(II) સાધારણ રહેવાશી (Resident and ordinarily resident)

નં. ૧ માં વર્ણન કર્યા મુજબ રહેવાશી ઠર્યા બાદ નીચેની શર્ત પુરી થતાં ઉપરની વ્યક્તિ સાધારણ રહેવાશી ઠરે છે; અને એ વ્યક્તિને લગતી આકારણી પણ જુદી રીતે હોય છે તેની શર્તો:—

અ. ઉપર મુજબ રહેવાશી બનેલી તે વ્યક્તિ તે વર્ષ પહેલાનાં ૧૦ વર્ષોમાંથી ૯ વર્ષ ખ્રિટિશ હિન્દમાં હોવી જોઈએ.

અને

બ. ખ્રિટિશ હિન્દમાં તે વ્યક્તિ તે વર્ષ પહેલાનાં ૭ વર્ષોમાં વખતો વખત મળીને એકંદરે એ વર્ષ હોવી જોઈએ.

(III) સાધારણ રહેવાશી ન હોય (Resident but not ordinarily resident)

ઉપર મુજબની શર્તો પુરી ન થાય તો તે વ્યક્તિને ત્રીજા વર્ગમાં સમાવેશ થાય છે.

આકારણીના પ્રકાર

૧. જે વ્યક્તિ રહેવાશી નથી તે વ્યક્તિની ખ્રિટિશ હિન્દુસ્થાનમાંની સર્વ ઉત્પન્ન ઉપર આકારણી થશે. પરંતુ ખ્રિટિશ હિન્દુસ્થાનની બહારની આવક ઉપર કરની આકારણી કરવામાં આવશે નહિ.

૨. જે વ્યક્તિ રહેવાશી હોય પણ સાધારણ રહેવાશી નથી એવી વ્યક્તિ ઉપર:—

(અ) બ્રિટિશ હિન્દમાં કરને પાત્ર એવી તમામ ઉત્પન્ન ઉપર આકારણી થશે,

અને

(બ) એ સિવાય આખા હિન્દુસ્થાનમાં કોઇ પણ શહેર (Including Indian State) માં રહીને અંકુશ (કન્ટ્રોલ) રાખીને પરદેશમાં કરેલ આવક,

અને

(ક) અન્ય બહારના દેશોમાં કરેલી, બ્રિટિશ હિન્દમાં આણેલી એવી આવક ઉપર કર આપવો પડશે.

૩. રહેવાશી અને સાધારણ રહેવાંશી એમના સંબંધમાં ઉપરની કલમ બીજીમાં વર્ણુવ્યા મુજબ, સર્વ આવક ઉપર કર અદા કરવો પડશે; અને એ સિવાય અન્ય બીજા પરદેશોમાં પેદા કરેલી, બ્રિટિશ હિન્દમાં આણેલી, કિંવા ન આણેલી, એવી સર્વ આવક ઉપર, તથા તે પૈકી જે કોઇ બ્રિટિશ હિન્દમાં આણી છે તે, તથા બાકીનીમાંથી રૂ. ૪૫૦૦) બાદ જતાં બાકી રહેલી તમામ પેદાશ, આવી (પેદાશ) ઉપર કર આપવો પડશે. વર્ગ ૨ અને ૩ ની બાબતમાં, બ્રિટિશ હિન્દ બહારના વ્યવહાર (બિઝનેસ) નો હિસાબ, જ્યાં આવકના કરની આકારણી થવાની હોય ત્યાં દેખાડવો પડશે; અને આવા ચોપડા (હિસાબ) ન દેખાડતાં, ઇન્કમેટેક્સ અમલદારને, આવકનો અંદાજ કરીને આકારણી કરવાનો અધિકાર છે. પરંતુ આવી દુર દુરની સર્વ શાખાઓનો હિસાબ લાવવો ભારે ત્રાસદાયક થશે

અને એથીજ મધ્યસ્થ ધારાસભા (સેન્ટ્રલ એસેમ્બલી) માં આ કલમ માટે વાંધો ઉઠાવવામાં આવ્યો હતો, પરંતુ સરકાર તરફથી આવો ત્રાસ નહીં થાય અને વ્યાપારીઓએ પરદેશના કિંવા બ્રિટિશ હિન્દુસ્થાન બહારના ધંધાના રીતસર નક્કા નુકશાનનાં સરવૈયાં કાઢી આવશ્યક એવાં કાગળ પત્રો હાજર કરતાં તે માનવામાં આવશે, અને તે મુજબ આકારણી કરવામાં આવશે, એવું આશ્વાસન આપ્યું છે. તેથી સર્વ વ્યાપારીઓએ પોતાનાં પરદેશના ચોપડાઓ આણવા કરતાં, પ્રત્યેક ગામનો હિસાબ તપાસી, નક્કા નુકસાનીનાં તથા સરવૈયાંને લગતાં પત્રકો યોગ્ય રીતે હાજર કરતાં ધણો ખર્ચ નકકામો ત્રાસ ઓછો થવા સંભવ છે, આવી રીતે આવકનું ફોર્મ ભરતી વખતે દરેક વ્યક્તિઓએ, ઉપર બતાવેલ વર્ગીકરણ તથા તે પ્રમાણે ભરવાની આવક તરફ લક્ષ આપવું જોઈએ.

પ્રકરણ ૩ જી

કરને પાત્ર એવી આવક

કરને યોગ્ય એવી આવકનું વર્ગીકરણ નીચે મુજબ કરવામાં આવેલું છે:—

- (૧) પગાર.
- (૨) સિક્યુરિટીઓ પરનું વ્યાજ.
- (૩) ઘર મકાન વગેરે મિલકત.
- (૪) ધંધો: વૈદ્યક, વકીલાત વગેરે ધંધાઓમાંથી થનારી આવક.
- (૫) અન્ય માર્ગો.

કલમ ૭. (૧) પગાર: જુના કાયદા પ્રમાણે પાછલના વર્ષમાં પગારની જેટલી રકમ એક વર્ષમાં મલતી હતી તેના ઉપરજ કર લેવાતો હતો, પરંતુ નવા કાયદા મુજબ મળેલો પગાર કિંવા નોકરી કરવા બદલ લાગુ થઈ ચુકેલો પગાર પણ કરને પાત્ર ઠરે છે એટલુંજ નહિ, પણ પગારની જવાબદારી ઉપર, શેઠ પાસેથી એડવાન્સ રકમ લેવામાં આવે તે વખતે મળેલી રકમ તેટલા પગાર બરાબર ગણી તે ઉપર આકારણી કરવામાં આવશે. પરંતુ શેઠ તરફથી જે રકમ ખર્ચવા સાફ લીધી હશે, તે બધી નોકરીના સંબંધમાં થયેલ ખર્ચ ગણી, તે રકમ પગારમાં ગણવામાં આવશે નહિ.

કલમ ૮. (૨) સિક્યુરિટીઓ: પરના વ્યાજની રકમ આવકમાં ગણતી વખતે વ્યાજ જમા કરવા સાફ એન્કને કમીશન આપવું પડ્યું હશે તો તે એન્કનું કમીશન મળે આપવામાં આવશે.

સિક્યુરિટીઝ ખરીદવા માટે કાઢેલા કરજ ઉપરનું વ્યાજ મજરે મળશે. પરંતુ એ વ્યાજ બ્રિટિશ હિંદુસ્થાનની બહારના શાહુકારને આપવામાં આવ્યું હશે તો તેના પરનું ઇન્કમેટેક્સ સાથી વધુ દરથી કાપી લેવામાં આવેલ હોવું જોઈએ અથવા તો તેના ઉપર 'ટેક્સ એજન્ટ' તરીકે કોઈ પણ વ્યક્તિ તે (કર) ભરવા માટે જવાબદાર હોવી જોઈએ.

કલમ ૯. (૩) મકાન મિલકત: ઘર-મકાનને લગતી મિલકતના સંબંધમાં વાર્ષિક ભાડું કેટલું ઉપજશે અને ઉપજે છે, એ પ્રત્યેક ગામની મ્યુનિસિપલ કમીટીએ ઠરાવેલી, એવી, પ્રત્યેક ઘરના વાર્ષિક ભાડાની આકારણીની કીંમતને 'એન્યુઅલ વેલ્યુ' કહે છે. આ એન્યુઅલ વેલ્યુ ઉપર, તેમાંથી નીચે આપેલા ખર્ચો બાદ જતાં, બાકીની રકમ ઉપર કર આકારવામાં આવે છે. ઘર ભાડાનો હિસાબ રાખી એન્યુઅલ વેલ્યુ વ્યાજખી કરતાં વધારે છે એ દેખાડતાં બે વચ્ચેનો તફાવત મજરે મળે છે. આથી હિસાબ રાખવો દરેક રીતે ઉત્તમ છે. બીજી વાત એ છે કે હિસાબ રાખવાથી કેટલી જગ્યા નકામી (ભાડું ઉપજ્યા વગરની) રહી એ સિદ્ધ કરી શકાય છે. તથા ભાડું ધાલીને કેટલાક ભાડુતો ચાલ્યા ગયા અને તેથી ઘર માલિકને કેટલું નુકશાન થયું, એ સાબિત કરતાં તે પણ મજરે મળે છે. ઘર મિલકતની રકમોમાંથી નીચે જણાવેલ ખર્ચ બાદ આપવામાં આવે છે:—

(૧) એન્યુઅલ વેલ્યુના ૧/૬ આટલી રકમ રીપેર કામ માટેની ખર્ચ થઈ હોય કે ન થઈ હોય;

(૨) મિલકતના વીમા બદલ ભરેલા વાર્ષિક હપ્તાઓ;

- (૩) મિલકત ખરીદવા માટે અથવા તે ખરીદ કર્યા બાદ તે ઉપર બાંધકામ કરવા માટે કરજ તરીકે લીધેલી રકમનું વ્યાજ અથવા તે મિલકત ગીરવી પડી હોય તે તે પરનું વ્યાજ.
- (૪) મિલકત ઉપરના વાર્ષિક “ચાજ” ની રકમ ઉદાહરણ તરીકે ભરણપોષણનો હકક વગેરે;
- (૫) જમીનનું ભાડું;
- (૬) જગ્યા ખાતર આપેલો જમીન કર-(જમીન મહેસુલ).
- (૭) મિલકત નકામી (ખાલી) પડી રહ્યાનું ભાડું. તેમાથી તે પરનું સરેરાશ ખર્ચ બાદ જતાં રકમ.
- (૮) હુબત (નહિ વસુલ આવેલું) ભાડું.

અ આ સંબંધમાં લક્ષમાં રાખવા યોગ્ય વાત એટલે ઇન્કમટેક્સ અમલદારની નીચેની બાબતોના સંબંધમાં ખાત્રી કરી આપવી જોઈએ.

૧ જે ભાડુત ભાડું આપતો નથી તે, તે મકાન માલિકના પહેલાંની જગ્યામાં અથવા તે બીજી કોઈ જગ્યામાં રહેતો હોવો ન જોઈએ; અથવા તે તેને નોટિસ આપીને મકાન ખાલી કરાવી દીધું હોવું જોઈએ.

૨ તે (ભાડુત) પહેલાં પણ એક ‘ભાડુત’ તરીકેજ રહેતો હોવો જોઈએ.

૩ તે ભાડાની રકમ આકારણી અર્થે પ્રથમ મંજૂરે લીધેલી હોવી જોઈએ.

૪ તે ભાડું વસૂલ કરવા માટે યોગ્ય એવા કાયદાસરના ઇલાજો લીધેલા હોવા જોઈએ.

૯ ભાડા વસુલાતનું ખર્ચ:—ભાડું ઉધરાવવાનો ખર્ચ થયો હોય તોજ મજરે મળે છે. ગ્રોસ વેડ્યુમાંથી જોટલી ખાલી જગ્યા મજરે મળે તે બાદ ક્યાં પછી જે ગ્રોસવેડ્યુ (એન્યુઅલ વેડ્યુ) રહે તેના સેંકડે છ ટકાથી વધુ નહિ.

૧૦ વ્યાપાર અર્થે વાપરવામાં આવેલી જગ્યાનું ભાડું ધંધાની પેદાશમાંથી બાદ થશે પરંતુ આવા ધંધાની પેદાશ કરને યોગ્ય હોવી જોઈએ. તેમ નહિ હોય તો તે રકમ મજરે મળશે નહિ. આ સુધારો નવા કાયદા પ્રમાણે કરવામાં આવ્યો છે.

ઉપરનું ખર્ચ બાદ જતાં બાકી રકમ રહેશે તેના પર આવકવેરાની આકારણી કરવામાં આવશે. ઉલટું નુકશાન આવતાં અન્ય ધંધાઓની એજ વર્ષની પેદાશમાંથી બાદ કરવાનો હકક નવા કાયદા મુજબ મળેલો છે.

કલમ ૧૦. (૪) ધંધો-રોજગાર વૈદ્યક અથવા વકીલાત વગેરે. નીચે મુજબ છુટ આપ્યા પછી આવક ઉપર આવકવેરાની આકારણી કરવામાં આવશે.

૧ જે જગ્યામાં ધંધો વગેરે ચલાવવામાં આવતો હશે, તે જગ્યા સારૂ આપેલું ભાડું. પરંતુ તેમાંની જગ્યા માલિક તરફથી વપરાતી હશે, તો તેટલી જગ્યાનું ભાડું બાદ જતાં બાકીનું ભાડું.

૨ એવી જગ્યાનું રીપેર ખર્ચ, જે રીપેર ખર્ચ કરવાનો કરાર હશે તે.

૩ ધંધાના કારણને લઈને કરજ તરીકે લીધેલી મૂડી (કેપીટલ) સંબંધમાં આવેલું વ્યાજ.

પરંતુ આવું વ્યાજ બ્રિટિશ હિન્દની બહારની વ્યક્તિને આપવામાં આવેલું હોય તો, તેના પર વધુમાં વધુ દરથી ઇન્કમેટેક્સ કાપી લેવો જોઈએ તથા ભરી દેવો જોઈએ. નહિતર એજન્ટ તરીકે તે રકમ ઉપર ટેક્સ ભરવા સાફ જવાબદાર રહેવું જોઈએ. નહિ તો આવા વ્યાજની છુટ મળશે નહિ.

૪ ધંધાના કારણ નિમિત્તે ઉપયોગમાં આવનારી ઇમારતની યંત્ર સામગ્રીનું, પ્લાન્ટનું સામાનસુમાનનું અને સ્ટોકનું તુકશાન કિંવા નાશ ન થાય એટલા ખાતર ઉતારવામાં આવેલા વીમાને લગતી રકમો.

૫ ઇમારત, યંત્ર સામગ્રી વગેરે ને લગતું ચાલુ સમાર કામ તથા સાફ સફાઈ સંબંધમાં આવેલી રકમ.

૬ કર આપવા યોગ્ય હોય એવા શખ્સની મિલકત હોય એવી ઇમારતની, યંત્ર સામગ્રીની કિંવા સામાન સુમાનની ઘટેલી કીંમત સંબંધમાં (ઘસારો-અથવા ડીપ્રીસીએશન) કર ભરવા યોગ્ય શખ્સની મુળ કિંમતમાંથી પાછલના વર્ષનો ઘસારો બાદ જતાં રહેલી કીમત ઉપર કાયદાએ ઠરાવેલા ટકા જેટલી રકમ.

નોંધ:-ઘસારો બાદ જતાં રહેલી રકમ એટલે ઉદાહરણ તરીકે પાંચ વર્ષ પહેલાં જે યંત્ર સામગ્રી રૂ. ૧,૦૦,૦૦૦) માં લીધી-હોય તેના

પર પાંચ ટકા પ્રમાણે ધસારો બાદ આપતાં એ ચંત્ર સામગ્રીની (રીટન ડાઉન વેલ્યુ) રૂ. ૭૫,૦૦૦) થશે અને તેની ઉપર ધસારો મલશે. પરંતુ એ પાંચ વર્ષમાં ધંધામાં નુકશાન આવતાં છુટ ન મળેલી એવી રકમ જો રૂ. ૧૦૦૦૦) બાકી હશે તો “રીટન ડાઉન વેલ્યુ” રૂ. ૮૫૦૦૦) ગણવામાં આવશે,

પરંતુ ધંધામાં નુકશાન હશે તો ધસારાની રકમની છુટ ન મળતાં, બાકી રહેલી હશે તે આગલા વર્ષના (નવો કાયદો અમલમાં આવ્યા પછી પહેલા વર્ષના) નફામાંથી બાદ આપવામાં આવશે નહિ. પરંતુ તે કીંમત, ચંત્રસામગ્રી વગેરેની, “રીટન ડાઉન વેલ્યુ” માં ઉમેરી દેવામાં આવશે.

આવી ધસારાની છુટની રકમ નફાના અભાવે બાદ આપવામાં નહિ આવી હોય તો આગળ બાકી ખેંચવામાં આવશે.

૭ કળબાધ જમાખર્ચ વ્યાપારી રીત પ્રમાણે રાખવાથી હુમેલી રકમો નફા નુકશાન ખાતે લખી નાખવાથી કિંવા શાહુકારી લેવડદેવડના ધંધામાં હુમેલી રકમો.

નોંધ:-કદાચ ખર્ચ ખાતે લખેલી રકમ કોઈ કારણવશાત વસુલ થઈ અથવા થોડી રકમ મળી, તો આવી રકમ નફામાં દેખાડવી જોઈએ.

ત્રીયે જણાવેલ ખર્ચ (છુટ) મલશે નહિ

૧ માલિકની અથવા તો ભાગીદારની મુડીનું વ્યાજ.

૨ માલિક અથવા ભાગીદારનો પગાર કિંવા કમીશન.

૩ ધર્માદા અથવા બક્ષિસ આપેલી રકમો.

૪ મુડીના જેવું જ ખર્ચ.

૫ માલિક અથવા ભાગીદારોનું ખાનગી ખર્ચ.

૬ કુબત ખાતે રાખેલું રીઝર્વ ફંડ.

૭ ઇન્કમ-ટેક્સ અને સુપર-ટેક્સની રકમો.

૮ ધંધાની ખાબત સિવાય એટલે કે નફો મેળવવા માટે થયેલ ખર્ચ સિવાય ઉદાહરણ તરીકે ધંધાની કેટલીક હમારતોના સંબંધમાં હક્કની-જાળવણી અર્થે કોર્ટ-ખર્ચ થશે તો તે ખર્ચ, નફો મેળવવા માટે નહોતાં પણ તે સ્થાયી રૂપનો મુડીના રક્ષણ માટેનો ખર્ચ લેખાય છે અને આવો ખર્ચ મળતો નથી. એટલે આ તકાવત લક્ષમાં રાખવા યોગ્ય છે.

નોંધ:-આજકાલ નોકર વર્ગમાં માલિકના પૈસા સંબંધમાં (Misappropriation) અફર તફર કરવાના બનાવો વધુ બને છે, આવી કોઈ અફર તફર થવાથી નુકશાન થાય તો તે નફામાંથી છુટ મળે છે. અને ચોરીના બનાવમાં શાહુકારી ધંધાની જગ્યામાંથી ઉપાડેલી રકમ માત્ર મજરે મલશે, એટલે કે બીજું કોઈ જાતનું નુકશાન મળતું નથી. ધંધાના ખર્ચના સંબંધમાં મહત્વનો તકાવત એટલે ધંધાના ખર્ચમાં આપેલી રકમોમાં જે વ્યાજ, કમીશન, રોયલ્ટી, પગાર વગેરે ખર્ચ જોડીને જે બ્રિટિશ હદની બહારના શખ્સને આપવામાં આવી હશે તો આવી રીતે રકમ આપનાર શખ્સ તે રકમ ઉપર વધુમાં વધુ દરથી ઇન્કમટેક્સ કાપી લેવા માટે જવાબદાર છે; અને આ પ્રમાણે ન કરતાં તે રકમની છુટ મળશે નહિ.

કિંવા એ રકમ ઉપર એજન્ટ તરીકે કર ભરવા સારૂ કોઇ પણ જવાબદાર વ્યક્તી અત્રે (બ્રિટિશ હિંદમાં) હશે તોજ છુટ મળશે.

૯ નક્કા ઉપર આકારવામાં આવનારો કોઇ પણ કર બાદ મળશે નહિ.

કલમ ૧૨. (5) અન્ય માર્ગો (Other sources)

ઉપર ઉલ્લેખ કરેલા વિષયોમાં ન આવતા અન્ય માર્ગોએ મેળવેલી સર્વ પેદાશ (જે પેદાશ કરને યોગ્ય હોય એવી) ઉપર “અન્ય માર્ગોથી મેળવેલ પેદાશ તરીકે” આવક-વેરાની આકારણી કરવામાં આવશે.

આ સંબંધમાં વ્યાપારીઓનો કિંવા કર ભરનારાઓનો ખાતગી ખર્ચ બાદ મળશે નહિ. અન્ય ખર્ચોના સંબંધમાં ઉપરની કલમ ૪ લક્ષમાં લેવી.

પ્રકરણ ૪ થું

(ભાગ ૧ લો)

કરને યોગ્ય નહિ એવી આવક

કલમ ૪. (૩) નીચે વર્ણવેલી આવક કરને યોગ્ય ગણવામાં આવશે નહિ.

૧ સર્વાંશે ધાર્મિક અથવા ધર્માદાના કામ માટે ટ્રસ્ટ અથવા તેા કાયદાના ખીજ કાઈ પણ બંધારણ નીચેની, સર્વાંશે ધાર્મિક અથવા ધર્માદાના કામ માટેની મિલકતમાંથી મળેલી કાઈ પણ જાતની આવક.

૨ સર્વાંશે ધાર્મિક અથવા ધર્માદા સંસ્થાએ સંસ્થાના હિત અર્થે કરેલા ધંધામાંથી મળેલ નફો. પરંતુ આવો ધંધો કેવળ સંસ્થાના લોકાએ, સંસ્થાના મુખ્ય ધ્યેય તરીકે, કરેલો હોવો જોઈએ.

૩ મ્યુનિસિપાલિટી, લોકલ બોર્ડ વગેરેમાંથી તથા સ્થાનિક સંસ્થાની પેદાશ પરંતુ તે સંસ્થાએ પોતાની મર્યાદા અથવા તેા આવશ્યકતા (જરૂરિયાત) થી બહાર જઈને વ્યાપાર કર્યો હશે, તેા તેના ઉપર કર આકારવામાં આવશે.

નોંધ:-કલમ ૧ તથા ૨ મુજબ કાયદા પ્રમાણે સર્વ સાર્વજનિક ધર્માદા સંસ્થા કર માફીને યોગ્ય છે, પરંતુ ખાનગી પ્રકારની ધાર્મિક સંસ્થાઓને આ નિયમ લાગુ પડતો નથી.

૪ આવક ઉપર કરની આકારણી, જે શખ્સ ઉપર કરવામાં આવી હશે, તે શખ્સને, જે પેદાશ ધંધામાં અથવા વ્યાપારમાં થયેલી નહિ હોય, પરંતું સહજ ગતિયે (Casual) થયેલી હશે અને તેવી પેદાશ દર વર્ષે થનારી નહિ હોય એવી પેદાશ.

૫ ખેતીવાડીમાંથી થયેલી પેદાશ.

(ભાગ ૨ જે)

“એસોસીએશન ઓફ ઇન્ડિવીડ્યુઅલ્સ”

કલમ ૯. (૩) જુના કાયદાના આધારે મેસર્સ બી. એન. ઇલિયાસના કેસમાં નામદાર કલકત્તા હાઈકોર્ટે ઠરાવ્યા મુજબ અને બીજાઓના કેસો મુજબ, એક ઘર-મિલકત અથવા અનેક મિલકતો, જે અથવા તેથી વધુ શખ્સોએ ખરીદ કરી હશે, અથવા તો તે મિલકત તેમને વારસા હકક તરીકે મળી હશે, તે એકત્ર ભાડું વસુલ કરી ચોકબી પેદાશ વહેંચી લેવાં છતાં સર્વ આવક ઉપર એકજ ઠેકાણે કર “એસોસીએશન ઓફ ઇન્ડિવીડ્યુઅલ્સ” તરફથી લેવામાં આવતો અને પ્રત્યેકનો ભાગ પોતપોતાની બીજી પેદાશમાં (Taxed at source) ઉમેરી દેવામાં આવતો. પરંતુ નવા કાયદા મુજબ હવે દરેકનો ભાગ જે નક્કી કરેલ હશે તો જુદો પાડીને તેના ઉપર કર આકારવામાં આવશે, અગર તે ભાગનો હકક ધરાવનારાઓની, બીજી આવક હશે તો તેમાં ઉમેરી દેવામાં આવશે.

કલમ ૧૨. (અ) નવા કાયદા મુજબ એકાદ કંપનીમાં મેનેજીંગ એજન્ટ તરીકે કામ કરનારના, તે મેનેજીંગ એજન્ટનાં

કમીશનમાંથી, જુદા ભાગીદારોને વ્યાજના બદલે અમુક ભાગ આપવાનું ઠરાવેલ હોય, અને મેનેજિંગ એજન્ટ, અને આવા બીજા ભાગીદારો, જે ડીક્લેરેશન કરે તો દરેકના ભાગમાં કમીશનની જે રકમ આવશે, તેના ઉપર નોખો નોખો પ્રત્યેકનો કર નક્કી કરવામાં આવશે.

ટ્રસ્ટી અને બેનીફિશીયરી

કલમ ૪૧. કોઈ પણ મિલકતના સંબંધમાં ટ્રસ્ટીઓ નીમેલાં આવી ટ્રસ્ટ મિલકતો પર ટ્રસ્ટીઓનાં હાથમાં કર આકારવામાં આવશે પરંતુ ટ્રસ્ટમાંના વોર્ડોના (જેમના કાયદા સારૂ ટ્રસ્ટ કરવામાં આવ્યું હોય તે) હાથમાં ડાયરેક્ટ (સીધે સીધા) કર આકારવામાં કોઈ પણ હરકત નથી. જેનો જેવો ભાગ હશે તે પ્રમાણે કર આકારવામાં આવશે. પરંતુ જે ટ્રસ્ટમાંની પેદાશનો ભાગ ઠરાવેલો નહિ હોય, અથવા તો ટ્રસ્ટમાં આવો ભાગ નક્કી નિર્દિષ્ટ કરેલો નહિ હોય, તો તે સ્થિતિમાં તેવી પેદાશના ભાગ ઉપર વધુમાં વધુ દરથી કર આકારવામાં આવશે. ટ્રસ્ટની પેદાશમાં મુસલમાન વક્ફ એક્ટ ૧૯૧૩ નો સમાવેશ થાય છે.

ટ્રસ્ટ જે લોકોના કાયદા માટે છે એવા લોકો બ્રિટિશ હિંદુસ્થાનની બહાર રહેતા હશે, તો તેમની પેદાશ ઉપરના કર માટે ટ્રસ્ટીઓ જવાબદાર છે.

“નોન રેસીડન્ટ અને એજન્ટ”

કલમ ૪૨ અને ૪૩. જે બ્રિટિશ હિંદુસ્થાનની બહાર રહેનારા શખ્સની બાબતમાં આવા શખ્સને થનારી અથવા

ઉપજનારી તમામ કિફાયત અથવા ફાયદો, પછી તે બ્રિટિશ હિન્દુસ્થાનમાં, કોઈ પણ ધંધા અથવા મિલકતના સાધન વડે કરીને કે સંબંધને લઈને સીધી કે આડકતરી રીતે હોય, તો તે બ્રિટિશ હિન્દુસ્થાનમાં થનારી અથવા ઉપજનારી પેદાશ છે, એવું સમજવામાં આવશે, એવા કોઈ પણ મનુષ્યના મુખત્યારના નામે (એજન્ટના નામે) તે પેદાશ ઉપર કર આકારવા યોગ્ય થશે. અને આવો મુખત્યાર આ કાયદાની તમામ બાબતો માટે આવી પેદાશ ઉપર કરના સંબંધમાં કર આપવાને યોગ્ય એવો શખ્સ સમજાશે. આ કલમમાં, મિલકત એટલે ઘર મિલકત, બ્યાન્ડે ધીરેલી રકમ અથવા કોઈ પણ મુડીના રૂપની વસ્તુ, જેમાંથી કોઈ પણ નફો પ્રાપ્ત થતો હોય, એવી તમામ મિલકતનો સમાવેશ કરવામાં આવશે.

જ્યાં એકાદ વ્યક્તિ જે બ્રિટિશ હિન્દનો રહેવાશી નથી તથા બ્રિટિશ રૈયત નથી, એવા માણસે બ્રિટિશ હિન્દુસ્થાનમાં રહેનારા માણસ સાથે ધંધો કર્યો હશે; અને રહેવાશી હોય તેવા મનુષ્યે, રહેવાશી નહિ હોય તેવા મનુષ્ય સાથેના નિકટ સંબંધના કારણે, અગર રહેવાશી ન હોય તેવા મનુષ્યનો રહેવાશી હોય તેવા મનુષ્ય સાથેના સારા જેવા નિર્બંધના કારણે, જે રહેવાશી હોય તેવા મનુષ્યે રહેવાશી ન હોય તેવા મનુષ્ય સાથે, ચલાવેલા ધંધામાં રહેવાશી વ્યક્તિને જરાય ફાયદો થતો નથી. અથવા તો તે ધંધામાં જેવો સામાન્ય ફાયદો થવો જોઈએ તેના કરતાં ઓછો ફાયદો થાય છે એવી વ્યવસ્થા સદરહુ શખ્સની સાથે કરવામાં આવી છે, એવું ઇન્કમટેક્સ અમલદારને દેખાઈ આવશે ત્યારે તે ધંધામાંથી જે ફાયદો થવો જોઈએ તે ફાયદાનો રહેવાશીના નામે કર આકારવામાં આવશે.

નોંધ:-કન્સાઇન્મેન્ટ પદ્ધતિથી રહેવાશી અને ન-રહેવાશી વચ્ચે ધંધો થાય તો ઉપરની કલમ મુજબ કરનો સવાલ રહેતો નથી, પરંતુ નવા કાયદા પ્રમાણે બ્રિટિશ હિન્દુસ્થાનમાં રહેવાશી અને ન-રહેવાશી વચ્ચેના બ્રિટિશ હિન્દુસ્થાનમાં થએલા વ્યવહાર (કામકાજ તથા ધંધા) ના (Operation carried out in British India) નફા ઉપરજ કર લેવામાં આવશે, પરંતુ જ્યારે બ્રિ. હિન્દમાંની વ્યક્તિએ બ્રિ. હિન્દમાંના એકાદ દલાલ (Broker) માર્ફત, તથા તે દલાલે બ્રિ. હિન્દ બહારના વ્યાપારી સાથે વ્યવહાર ન કરતાં બહારના દલાલ માર્ફત ધંધો કરતાં ઉપરના બ્રિટિશ હિન્દુસ્થાનમાંના દલાલને, આવા ધંધા માટે એજન્ટ કહેવાશે નહિ, તથા તે કરને પાત્ર પણ લેખાશે નહિ.

મરણ પામેલા શખસની આવકની આકારણી.

કલમ ૨૪. (B) જે વ્યક્તિ હૈયાતીમાં કરને પાત્ર થાય તે મરણ પામતાં તે વ્યક્તિના વારસો અથવા તો કાયદાસરના મુખત્યારો તે વ્યક્તિની મિલકતમાંથી વસૂલ થઈ શકે તેટલા કરને માટે જવાબદાર છે. આવી વ્યક્તિ કલમ ૨૨ (૧) નીચે નોટિસ નીકળવા અગાઉ મરણ પામે અથવા કલમ ૨૨ (૨) ની અથવા તો કલમ ૩૪ મુજબની નોટિસ મળવા અગાઉ કે પછી તેના વારસો અથવા મુખત્યારો સર્વ બાબતો માટે જવાબદાર છે. ઇન્કમટેક્સ અમલદાર આવા લોકોને એસેસી ગણીને કરની આકારણી કરશે અને તે યોગ્ય રીતે કરેલી કહેવાશે.

“વિલકત થયેલા હિન્દુ કુટુંબની આકારણી.”

કલમ ૨૫. (A) જે હિન્દુ સંયુક્ત કુટુંબની આકારણી થાય છે, તેવા કુટુંબના સભ્યોની વહેંચણી થતાં અને આવી વહેંચણી

બદલ મન્દમટેલ ઓફિસરની પાસે કલેમ કરતાં વહેંચણી બદલ તે તપાસ કરશે અને કુટુંબના દરેક સભ્ય ઉપર નોટિસ કાઢી તેવી વહેંચણી બદલ ખાત્રી થતાં આખા કુટુંબની આવક ઉપર કરની આકારણી કરીને તે કરની વહેંચણી કુટુંબમાં જોડલા સભ્યો હશે તેમની વચ્ચે કરવામાં આવશે. જો કોઈ સંયુક્ત હિંદુ કુટુંબનો ધંધો ખીજે કોઈ શખ્સ લેશે અને ચલાવશે તો પણ આવા કુટુંબની પાછલા વર્ષમાં વહેંચણી થઈ છે, એવી તપાસ બાદ ઓફિસરની ખાત્રી થતાં એકત્ર કુટુંબ ઉપર આકારણી થઈને પ્રત્યેક સભ્ય ઉપર કરની વહેંચણી કરી નોટિસ ઓફ ડીમાન્ડ મોકલાવવામાં આવશે.

પ્રકરણ ૫ મું

આવક ઉપર કરની આકારણી

કલમ ૩. જ્યારે હિન્દુસ્થાનના કાયદા મંડળનો કોઈ પણ કાયદો, આવક ઉપરનો કર કોઈ પણ વર્ષ માટે, કર આપવાને યોગ્ય હોય એવા શખ્સની સર્વ આવકને લાગુ થનારા કોઈ પણ દરથી આકારવો જોઈએ, એમ દરાવશે, ત્યારે પ્રત્યેક “વ્યક્તિ” હિન્દુ અવિભક્ત કુટુંબ, કંપની, પેઢી, સ્થાનિક સંસ્થા, પેઢીના ભાગીદાર અને વ્યક્તિની સંસ્થા” આ સૌની પાછલા વર્ષની તમામ પેદાશ (World Income) ઉપર આ બાબતમાં, આ કાયદાના દરાવ અનુસાર, તથા તેને પાત્ર રહીને, તે વર્ષ સાર કર, તે દર પ્રમાણે આકારવામાં આવશે.

કલમ ૨૫. (૧) જ્યારે સને ૧૯૧૮ ના હિન્દુસ્થાનના આવક ઉપરના કર બાબત એક્ટ દરાવની રૂએ જેના ઉપર કોઈ પણ વખતે યાને ક્યારેય કર આકારવામાં આવ્યો નહિ હોય, એવો ઉદ્યોગ ધંધો બંધ કરવામાં આવતાં તે બાબતની નોટિસ, એવો ધંધો બંધ કર્યાની પંદર દિવસની અંદર ઇન્કમટેક્સ અમલદારને આપવી જોઈએ. નહિ તો આ બાબતની ઓફિસરને ખબર પડતાં તેને દંડ કરવાનો અધિકાર છે.

ઉપર મુજબ ધંધો બંધ કરવાની નોટિસ આપ્યા બાદ પાછલા વર્ષની પેદાશની આકારણી વખતે તે વર્ષની આખર તથા બંધ કર્યાની

મુદત સુધીની પેદાશ ઉપર, તે વખતે ચાલુ હશે, તે દરથી કર આકારવામાં આવશે તથા તે કર બાબત પેઢી બંધ કરતી વખતે જે માલિક અથવા તો ભાગીદાર હશે, તે કર બદલ જવાબદાર છે.

કલમ ૨૫. (૩) પરંતુ કોઈ પણ વ્યવસાય અથવા ધંધા જેના ઉપર સને ૧૯૧૮ ના કાયદા મુજબ કર ભર્યો હશે, એવો વ્યવસાય અથવા ધંધો બંધ કરતાં પાછલા વર્ષનો છેલ્લો દિવસ અને બંધ કર્યાનો દિવસ, આ દરમ્યાનની મુદતમાં જે પેદાશ થઈ હશે તે ઉપર કર આપવો પડશે નહિ. એટલુંજ નહિ પણ આ મુદત દરમ્યાનની પેદાશ તેના પાછલા વર્ષની પેદાશ બદલે ગણવાનો હકક વ્યાપારીઓને છે, અને આવી રીતે કર પાછલા વર્ષમાં વધુ અપાયો હશે તો તે કર પાછો (રિફંડ) મળશે. જે ધંધા બંધ ન થતાં માલિકોમાં ફેરફાર થયો હશે, તો નીચે પ્રમાણે આકારણી કરવામાં આવશે.

કલમ ૨૫. (૪) જે ઉદ્યોગ ધંધો અથવા વ્યવસાય જેના ઉપર સને ૧૯૧૮ ના એક્ટ મુજબ કર આપવામાં આવ્યો હશે એવા ધંધાના અથવા તો વ્યવસાયના માલિકોમાં ફેરફાર થયો હોય (તેના ફક્ત બંધારણમાં ફરક થયો હોય તો નહી) તો તે પહેલાંના માલિકને પાછલા વર્ષના છેવટથી લઈને આવો ફેરફાર થયો હશે ત્યાં સુધીના નફા ઉપર કર આપવો પડશે નહિ. એટલુંજ નહિ પણ ઉપર કલમ ૨૫ (૩) માં જણાવ્યા મુજબ પેદાશની અદલા બદલી કરી રિફંડ મેળવવાનો તેનો હકક છે. પરંતુ આવો કલેષમ ધંધાની માલિકીમાં ફેરફાર થયા બાદ એક વર્ષની અંદર કરી દેવો જોઈએ, નહિ તો એ મુદત બહાર કશું ચાલશે નહિ.

“પેઢી તથા ભાગીદારોની આકારણી”-જુના કાયદામાં તથા નવા કાયદામાં પેઢીની અને તેના ભાગીદારોની આકારણીના સિદ્ધાન્તમાં સારો જોવો તફાવત છે, અને તે ઘણો મહત્વનો છે. પેઢીના બે પ્રકાર હોય છે.

૧. નોંધાવવામાં આવેલી પેઢી (રજીસ્ટર્ડ ફર્મ) ૨. વગર નોંધાયેલી પેઢી (અનરજીસ્ટર્ડ ફર્મ.)

રજીસ્ટર્ડ ન થઈ હોય એવી પેઢીમાં કેટલાય ભાગીદાર હોય તો પણ તેના પર પેઢીને એક વ્યક્તિ લેખીને તેના ઉપર કર નાખવામાં આવે છે. તેમાં ભાગીદાર હોય, તેમનો ભાગ, તેમની પેદાશમાં દર માટે સમાવેશ કરવામાં આવે છે. પરંતુ મુખ્ય મુદ્દાની વાત એટલે પહેલાંના કાયદા પ્રમાણે પેઢીમાં આકારણીના દિવસે જે ભાગીદાર હોય તે ભાગીદાર પાછલા વર્ષમાં પણ આખા વર્ષ સુધી હતા એમ સ્વીકારી લઈને આવી પેઢીની આવક, ભાગ પ્રમાણે તેમની આવકમાં ગણવામાં આવતી હતી તેથી એકાદ ભાગીદાર આવી આકારણી પહેલાં બે દિવસ પણ ભેગો મળતાં પાછલા વર્ષની પેદાશના ભાગ ઉપર તે કરને પાત્ર થતો, આ વસ્તુ-સ્થિતિને અંધ એસતી ન આવનારી હકીકતને નિમૂર્ણ કરવા માટે, કાયદામાં ફેરફાર કરવામાં આવ્યો છે. હવે પેઢીની આકારણી કરતી વખત આકારણીના સમયે જે ભાગીદારોનું અંધારણુ (Constitution) હશે તથા નામ ચાલતું હશે, તેમના ઉપર-આકારણી થશે. પરંતુ ભાગીદારોના ભાગ માત્ર પેઢીની આવકના વર્ષે, જે કાંઈ ભાગ અને ભાગીદારો હશે તે પ્રમાણે તથા તેમના હાથમાં આકારણી કરવામાં આવશે. કોઈ ભાગીદાર નહાસી ગયો હશે તો તેના કરતી જવાબદારી નવા ભાગીદારો (પેઢી) ઉપર રહેશે.

પેટી નોંધાવેલી હોય તો પેટી ઉપર કર આકારવામાં ન આવતાં ભાગીદારો ઉપર તેમના ભાગ પ્રમાણમાં કર આકારવામાં આવશે.

નહિ નોંધાયેલી પેટી ઉપર પેટીની તમામ એકત્ર આવક ઉપર કર આકારવામાં આવશે પરંતુ નવા કાયદાની કલમ ૨૩ (૫) **અ** પ્રમાણે કરની આકારણી પેટી ન નોંધાવવાના કારણે ઓછી થાય છે એવું ઇન્કમેટેક્સ અમલદારને લાગતાં પેટી ન નોંધતાં, નોંધેલી પેટી સમગ્ર પેટી ઉપર કર ન નાખતાં ભાગીદારોના ભાગ જુદા પાડી તેમના ઉપર કરની આકારણી કરવાનો અધિકાર ઇન્કમેટેક્સ ઓફિસરને છે.

પ્રકરણ ૬ હું

ધંધાની નુકસાની

કલમ ૨૪. જીના કાયદા પ્રમાણે, પ્રજાની નજરે ઇન્કમટેક્સના કાયદામાં જે દોષ હતો તેમાં મુખ્ય આવક થયેલા વર્ષે, તે વખતના કાયદા મુજબ તે ઉપર કરની આકારણી થતી અને નુકસાન થયેલા વર્ષે કર માફ થતો. પરંતુ કેટલીકવાર વસ્તુસ્થિતિ એટલી વિચિત્ર લાગતી કે આ કાયદો ન્યાયને અનુકૂળ નથી એમજ કહેવું પડતું. દાખલા તરીકે એક માણસે ધંધા શરૂ કરતાં પહેલા વર્ષે તેને રૂ. ૧૦,૦૦૦) નું નુકસાન આવ્યું એટલે તે વર્ષે કર માફ થતો. જ્યાં બીજા વર્ષે તેણે રૂ. ૩,૦૦૦) મેળવ્યા એટલે તેના પર કર લાગૂ થતો. પરંતુ એકંદર આ માણસને નફો ન થતાં રૂ. ૭,૦૦૦) નું નુકસાનજ થયું ગણાય. તો પણ ઉપર જણાવ્યું તેમ તેની પાસેથી કર વસુલ કરવામાં આવતોજ હતો. આ સંબંધમાં પ્રજાનો સારો જોવો વિરોધ હતો. આ વિરોધનો નવા કાયદામાં અંત કરી દેવામાં આવ્યો છે અને તે આ પ્રમાણે:

એકાદ વ્યાપારીના, વ્યક્તિના અને પેદી વગેરેના આવકના જૂદા જૂદા માર્ગો હોવાથી, આકારણીની વેળાએ, એક માર્ગથી થયેલ નુકસાન બીજા માર્ગની આવક (મિલકત) માંથી, બાદ આપી શકાય છે. (આ નિયમ જૂના કાયદામાં પણ હતો.) જે કરને પાત્ર એવી આવક બાકી રહે તો તેના ઉપર કર લેવામાં આવશે. પરંતુ નવા કાયદાની રૂએ, જે નફો બાદ જતાં નુકસાનજ બાકી રહેતો તે નુકસાન આગલા વર્ષ માટે બાકી ખેંચવાનું

છે. અને આવી બાકી જે ધંધામાંથી, ઉદ્યોગમાંથી અથવા વ્યવસાયમાંથી નુકસાની આવી હશે-થઈ હશે, એવાજ ધંધાના, ઉદ્યોગના અથવા તો વ્યવસાયના નફામાંથી આવતાં (તે પછીના) વર્ષના નફામાંથી તે બાદ કરવાની છે. જે આવા ધંધામાં, વ્યવસાયમાં (તે પછીના) આવતા વર્ષે પણ નફો ન થતાં નુકસાનજ હશે તો પહેલાંનું નુકસાન અને ચાલુ નુકસાન મળી આગળ બાકી ખેંચવાની છે. આવું નુકસાનજ થતું રહેતાં પ્રથમની નુકસાનીની બાકી લાગલગાટ છ વર્ષ સુધી ખેંચવાનો અધિકાર છે. સાત વર્ષો સુધી સતત નુકસાન આવતાં, પ્રથમ વર્ષની બાકી નુકસાનીમાંથી બાદ કરી બાકીનું નુકસાન આગળ ખેંચવાનું છે. ટુંકામાં નુકસાન થયું ત્યારથી તે નુકસાન છ વર્ષ સુધી બાકી ખેંચી નફામાંથી બાદ કરી શકાય છે. આગળ પહેલા વર્ષનું નુકસાન બાદ થાય છે; બીજા વર્ષે પહેલા વર્ષનું નુકસાન રદ જેવું થઈ જાય છે. એટલે નુકસાનીની બાકી આગળ ખેંચતા એકંદર સરવાળો ન કરતાં પ્રત્યેક વર્ષની બાકી જૂદી જૂદી દેખાડી ત્યારપછી સરવાળો કરી ખેંચવી એટલે આપણને મજરે મળનારી નુકસાની તે બરાબર મજરે મળી કે નહિ એ સમજાશે. અને આવકનું ફોર્મ ભરતાં અડચણ અથવા મુશ્કેલી માલમ પડશે નહિ. નવો કાયદો અમલમાં-આવ્યા બાદ એટલે કે સંવત્ ૧૯૯૪ ના અથવા ૩૧ માર્ચ ૧૯૩૯ ના દિને પુરા થતાં વર્ષની, સંવત્ ૧૯૯૫ અથવા ૩૧ માર્ચ ૧૯૪૦ ના દિવસે પુરા થતા વર્ષની અને એજ પ્રમાણે સંવત્ ૧૯૯૬ અથવા ૩૧ માર્ચ ૧૯૪૧ ના દિવસે પુરા થતા વર્ષનું નુકસાન અનુક્રમે ૧ વર્ષ, ૨ વર્ષ અને ૩ વર્ષ આગળ ખેંચી શકાશે આ પ્રમાણે નુકસાન ખેંચવાની શરૂઆત થનાર છે.

જ્યાં પેઢી નાંધાવેલી નહિ હોય (અનરજીસ્ટર્ડ) ત્યાં એવી પેઢીનું નુકશાન તે પેઢીની આગલા વર્ષની પેદાશમાંથી બાદ મળશે પરંતુ ભાગીદારોની પોતાની બીજી આવકમાંથી બાદ મળશે નહિ. પરંતુ જે પેઢી નાંધેલી (રજીસ્ટર્ડ) હશે તે પેઢીનું નુકશાન ભાગીદારોના ભાગ પ્રમાણે વહેંચાઈ ભાગીદારોની આવકમાંથી બાદ કરવામાં-(આપવામાં) આવશે.

પ્રકરણ ૭ મું

પાછળના વર્ષોની આકારણી

કલમ ૩૪. અત્યાર સુધી કોઈ પણ કારણસર કરને યોગ્ય એવી આવકની આકારણી કરવાની રહી ગઈ, અથવા તો ઓછા દરથી થઈ હશે, તે વર્ષ પુરું થયા બાદ એક વર્ષની અંદર નોટિસ કાઢી ને એવી રહી ગયેલી, અથવા તો ઓછા દરથી થયેલી આકારણીની આવક યોગ્ય રીતે આકારણીને લાયક થતી હતી. પરંતુ હવે આ કલમ મુજબ આવી આવક રહી જતાં અથવા તો વ્યાજખી કરતાં ઓછા દરથી આકારણી થતાં આવી બાબતનો યોગ્ય પુરાવો ઇન્કમેટેક્સ ઓફિસરની પાસે આવતાં જો આવી આવક ખાસ જાણી જોઈને ઓછી દેખાડવામાં આવી હશે તો તે વર્ષ પુરું થયા બાદ આઠ વર્ષની અંદર નોટિસ કાઢી, આવી આવક ઉપર યોગ્ય રીતે કર આકારવામાં આવશે અને અન્ય કારણોને લઈને (મુલતી) આમ બન્યું હશે તો ચાર વર્ષની અંદર નોટિસ કાઢી શકાશે. પ્રત્યેક કર ભરનારી વ્યક્તિએ ‘હવે એક વર્ષ થઈ ગયું—હવે કોઈ પણ થવાનું નથી’ એવી વિચારશ્રેણી ભૂલી જવી જોઈએ. ને કોઈ પણ ભૂલ અથવા ગોટાળો થતાં અનુક્રમે ચાર તથા આઠ વર્ષ સુધી એ (ફેસ બાબત) માં ઇન્કમેટેક્સ અમલદારને યોગ્ય રીતે ફરીથી વિચાર કરવાનો અધિકાર છે. તેથી શરૂઆતમાંજ વ્યાજખી રીતે ખેતાની પેદાશ દેખાડી કાયદાસર-પદ્ધતિયે આકારણી કરાવી લેવી, એ વધુ સગવડભર્યું તથા હિતકારક છે. આ મુદ્દત, નવો કાયદો અમલમાં આવ્યા બાદ એક, એ અને ત્રણ વર્ષ વધતી જશે.

નોંધ:-જો કોઈ વ્યક્તિને બ્રિટિશ હિન્દ બહારના મનુષ્યના એજન્ટ તરીકે કલમ ૪૩ મુજબ ગણવામાં આવે તો તેની બાબતમાં ૮ કે ૪ વર્ષના બદલે એક વર્ષ સુધીજ જોખમદારી રહેશે.

કાયદાના નિયમો ન પાળવા બદલ દંડ.

કલમ ૨૮. પ્રકરણ પહેલામાં જણાવ્યા મુજબ નોટિસ આવશે ત્યારે જોયું જશે, એમ કહેવાના દિવસો ચાલ્યા ગયા છે. તારીખ (Appointment) મળ્યાં છતાં હાજર ન રહેવાની બેદરકારી કરવી પણ હવે ચાલી શકશે નહિ. કારણ કે આકારણી તો થશેજ અને તે સિવાય દંડ માથા ઉપર ઉભોજ રહેશે. નીચે પ્રમાણે દંડની આકારણી કરવામાં આવશે:-

ઇન્કમટેક્સ ઓફિસરને, એપેલેટ આસિસ્ટન્ટ કમીશનરને અથવા તો કમીશનરને કોઈ પણ પ્રોસીડીંગ નીચે, નીચેની બાબતો નજરે પડતાં દંડની અને આકારણી કરવાનો અધિકાર છે.

કોઈ સખળ કારણ સિવાય કલમ ૨૨ (૧) ની નોટિસ ન માનવી એટલે કે મુદતની અંદર આવકનું ફોર્મ ભરીને ન મોકલાવવું અથવા તો કલમ ૨૨ (૨) ની નોટિસ મળ્યા પછી પણ ફોર્મ ભરી મોકલાવવા કાળજી ન કરવી અથવા કલમ ૩૪ મુજબ ફોર્મ ભરીને ન મોકલાવવું આ કારણસર ઇન્કમટેક્સ ડિંવા સુપર ટેક્સ આકારવામાં આવશે, અને વધારેમાં વધારે સુધી ટેક્સનો દોઢ ગણો દંડ આકારવામાં આવશે.

કલમ ૨૨ (૪) મુજબ ચોપડા લઈ અથવા કલમ ૨૩ (૨) મુજબ હિસાબ લઈને હાજર ન થતાં અથવા તો ખોતાની વ્યાજખી આવક જાહેર ન કરતાં, તેને છુપાવવાનો પ્રયત્ન કરતાં, જે ચોખ્ખું કર થશે તે કર

અને આવી આવક છુપાવવા જતાં જેટલો કર ચુકવવો પડ્યો હોત તે કરની દાઢ ગણી રકમ 'દંડ' તરીકે ચુકવવી પડશે.

પરંતુ જે શાખાની આવક રૂા. ૩૫૦૦૭ કરતાં ઓછી હશે એવા શાખાને કલમ ૨૨ (૨) પ્રમાણે નોટિસ આપ્યા સિવાય દંડની આકારણી કરવામાં આવશે નાહ. કલમ ૨૨ (૨) ની અથવા તો કલમ ૩૪ ની નોટિસ મળ્યા પછી નોટિસ મુજબ ફોર્મ ભરી ન મોકલાવ્યું અને પાછળથી પેદાશ રૂા. ૨૦૦૦૭ ની અંદર છે એવું માલમ પડી આવશે તો પણ ફોર્મ ન મોકલાવવાની ભુલ બદલ રૂા. ૨૫૭ દંડ કરવાનો આધિકાર છે.

પરંતુ આ કલમ નીચે દાનકમટેક્સ ઓફિસરને ઇન્સ્પેક્ટિંગ એસિસ્ટન્ટ કમીશ્નરની પરવાનગી મેળવ્યા સિવાય દંડ કરવાનો અધિકાર નથી.

“અપરાધ અને શિક્ષા”

કલમ ૫૧. કોઈ પણ માણસ વ્યાજબી કારણો સિવાય

(અ) કલમ ૧૮ અથવા કલમ ૪૬ (૫) એમાં જણાવ્યા મુજબ કોઈ પણ કર બાદ કરતાં તથા ભરતાં ગફલત કરશે;

(બ) કલમ ૧૮ (૯) અથવા કલમ ૨૦ માં પુરો પાડવા કહેલો પુરાવો (વિગત) પુરો પાડવા ચુકશે;

(ક) કલમ ૧૯ (અ) કલમ ૨૦ (અ) કલમ ૨૧, કલમ ૨૨ (૨) અથવા તો કલમ ૩૮ એમાં જણાવેલ પત્રક પુરું પાડવામાં ગફલત કરશે;

(ઢ) કલમ ૨૨ (૪) મુજબ હિસાબ અથવા તો દસ્તાવેજ હાજર કરવામાં ચુકશે;

(ફ) કલમ ૩૯ મુજબ રજીસ્ટરની તપાસણી કરવા દેવામાં અથવા તો નકલો ઉતારવા દેવામાં ગફલત કરશે;

તો તેવા શખ્સને પ્રોસીક્યુટ કરવામાં આવશે અને મેજિસ્ટ્રેટ આગળ તેના ઉપર અપરાધ સાબિત થયા પછી જેટલા દિવસો કસૂર ચાલુ રહેશે ત્યાં સુધી પ્રત્યેક દિવસે તેને રૂ. ૧૦ દસની દંડની શિક્ષા થશે.

કલમ ૫૨. કલમ ૧૯ (અ) ૨૦ (અ) ૨૧, ૨૨, ૨૬ (અ ૨) અથવા કલમ ૩૦ (૩) અથવા તો કલમ ૩૨ (૨) માં જણાવેલ પ્રતિજ્ઞા-લેખમાં કોઈ શખ્સ કેદિયત કરશે અને તે કેદિયત ખોટી હશે તો મેજિસ્ટ્રેટ આગળ અપરાધ સાબિત થતાં તેને વધુમાં વધુ ૬ માસની સાદી કેદ અથવા દંડ અથવા તો બન્ને પ્રકારની શિક્ષા કરવામાં આવશે. પરંતુ ઉપર પ્રમાણેનો ગુન્હો થતાં ઇન્સ્પેક્ટિંગ એસિસ્ટન્ટ કમીશનરને કોઈ પણ તપાસ હેઠળનો મામલો મુલતવી રાખવાનો અથવા તો ગુન્હો બદલ સમાધાન (પતાવટ) કરવાનો અધિકાર છે.

પ્રકરણ ૮ મું

બીજાને નામે મિદકત ચઢાવવી

કલમ ૧૬. (૩) પ્રત્યેક વ્યક્તિની આવકમાં નીચેની આવકનો સમાવેશ થશે.

સીધી રીતે અથવા આડકતરી રીતે મેળવેલી નીચેની આવક સ્ત્રીની અથવા સગીર બાળકની હોય તો

(૧) ધણી જે પેઢીમાં ભાગીદાર છે તેવી પેઢીમાં જે સ્ત્રી ભાગીદાર હોય તો તેવા ભાગની આવક.

(૨) બાપ જે પેઢીમાં ભાગીદાર છે તેવી પેઢીમાં તેનો સગીર બાળક ભાગીદાર હોય તો એવા ભાગમાંથી મેળવેલી આવક.

(૩) આવી વ્યક્તિએ જે પોતાની કોઈ મિદકત સીધી અથવા આડકતરી રીતે પોતાની સ્ત્રી અથવા બાળકોના નામ ઉપર યોગ્ય બદલો મળ્યા સિવાય ચઢાવતાં એવી મિદકતમાંથી થયેલી આવક.

નોંધ - સ્ત્રીને અલગ રહેવા બદલ આપેલી મિદકત આમાં ગણવામાં આવશે નહીં.

(૪) પ્રત્યક્ષ અથવા અપ્રત્યક્ષ રીતે સગીર (Minor) બાળકોના નામ ઉપર ચઢાવેલી મિદકતમાંથી થયેલી આવક (સગીર બાળકોમાં પરણેલી કન્યાનો સમાવેશ થતો નથી.)

(૫) એકાદ વ્યક્તિ; જેમાં પોતે, સ્ત્રી અને કોઈ ત્રાહિત શખ્સ એવી વ્યક્તિની સંસ્થાના નામ ઉપર ચઢાવેલી મિલ્કતમાંથી થયેલી આવક જે પોતાના, સ્ત્રીના અથવા સગીર બાળકોના કાયદા માટે યોજવામાં આવી હોય તે.

એકાદ વ્યક્તિએ, પોતાની મિલ્કત બીજા કોઈના નામે ટ્રસ્ટ, સેટલમેન્ટ અથવા અન્ય કરારથી કરી હોય અને આવા ટ્રસ્ટ, સેટલમેન્ટ અથવા કરારને રદ કરવાનો અધિકાર તેને હોય અથવા ન હોય, એવી મિલ્કત, જે નામ ઉપર ચઢાવી દેનારી વ્યક્તિની માલિકીની રહેશે, તે આવી રીતે, બીજાના નામ ઉપર ચઢાવેલી મિલ્કતમાંથી થયેલી આવક, તેની (પ્રથમ વ્યક્તિની) આવકમાં ગણવામાં આવશે. પરંતુ કરાર રદ કરવાનો અધિકાર ૬ વર્ષની અંદર નહિ હોય તો તે પેદાશ-બીજી વ્યક્તિની ગણવામાં આવશે.

બીજી પેદાશો.

કલમ ૪૪. (ડી) એકાદ બ્રિટિશ હિન્દુસ્થાનમાંની વ્યક્તિએ પોતાને લાગુ થનાર કર વધુ આવશે, એ વિચારથી, તેમાંથી બચવા સાર પોતાની મિલ્કત બ્રિટિશ હિન્દુસ્થાનની બહારના રહેવાશીને અથવા તો જે સાધારણ રહેવાશી નથી એવા શખ્સને (ધણું કરીને કંપનીના) નામે કરી પોતાનો વ્યાજબી કર ઓછો કરવાનો અથવા તો ખોટો કરવાનો પ્રયત્ન કરતાં, (કારણ કે આવી વ્યક્તિ અથવા તો કંપની બ્રિટિશ હુદની બહાર હોવાના કારણે તેના ઉપર વ્યાજબી કર લાગુ કરી શકાય તેમ નથી.) અને આવી મિલ્કત બીજાના નામ ઉપર ચઢાવીને

તે મિલકતના નામે કોઈ પણ રૂપમાં દાખલા તરીકે કરજની રકમ લઈને, “આવી રીતે, આવકની આવક મળી અને કરનો બચાવ થયો” એમ કરવાનો પ્રયત્ન કરતાં, તે આવક પ્રથમ માલિકની છે એમ ગણવામાં આવશે. કુટલીક બાબતોમાં રકમો કરજ તરીકે ન લેતાં ત્યાંની મિલકતમાં વધારો થશે તો પણ આવક પ્રથમ શખ્સની સમજવામાં આવશે. આ કલમ, બ્રિટિશ હિન્દુસ્થાનમાં રહેનારા લોકો, બહારગામ ખાતે બનાવટી કંપનીઓ કાઢીને, પોતાની મિલકત ત્યાં સાચવીને, તે કંપની પાસેથી કરજ તરીકે પાછી વસુલ કરી વ્યાજબી કરમાંથી બચાવ કરવાનો પ્રયત્ન કરવાના બહાના સમાન છે. બહારગામ ખાતે કંપની હોવાના સખમે, ડીવીડંડ જાહેર કરવાની ફરજ પાડવાનો અધિકાર કોઈને ન હોવાથી, સુપર ટેક્સમાંથી પણ આબાદ બચી જવાય છે. આ બધી બાબતો ઉપર અંકુશ મુકવા ખાતર કાયદામાં આ કલમ ઉમેરવામાં આવી છે.

કલમ ૪૪. (ઇ) જે એકાદ શખ્સે, પોતાની સીક્યુરીટીઝ સ્ટોક અને શેરોનું વ્યાજ ડીવીડંડ લેતા પહેલાંજ, બીજા એકાદ શખ્સને આપી દીધેલ હોય, જેને, આવા વ્યાજની આવક બદલ કોઈ પણ કર આપવાનો નથી; અથવા તો બહુજ ઓછો કર-આપવાનો છે, એવા બીજા શખ્સે વ્યાજ વસુલ કરી લીધા બાદ, એજ સીક્યુરીટીઝ અથવા અન્ય એના જેવીજ સીક્યુરીટીઝ વગેરે, પાછી ખરીદી લેવાના કરારથી, પહેલા શખ્સે વેચાણ કરતાં અને આવા વેચાણ ખરીદીના વ્યવહારના કારણે, પહેલા શખ્સની વ્યાજની આવક બીજા શખ્સની આવક હરે છે. આવા વખતે તે વ્યાજ પહેલા શખ્સના વ્યાજ તરીકેજ સમજવામાં આવશે. આવી જાતના વ્યવહારને અંગ્રેજી ભાષામાં

“બૉન્ડ વોશિંગ” ના નામે ઓળખવામાં આવે છે, અને આવા વ્યવહાર જે લોકો જમીનગીરીઓ શેરો વગેરેની ખરીદી વેચાણનો ધંધો કરે છે, તેઓ તદ્દન સહેલાઈથી કરી શકે છે. આવી રીતે વ્યાજ સહિત જમીનગીરીઓના વેચાણના કારણે, તેમના પરના વ્યાજની આવક ઉપરના કરનો સહેલાઈથી ગચાવ થઈ જાય છે. આવા વ્યવહારની આડે અંતરાય ઉભી કરી, વ્યાજખી કર વસુલ કરવા સાર, આ કલમ દાખલ કરવામાં આવી છે. જેમનો ધંધો આવી જમીનગીરીઓ વગેરેની ખરીદી તથા વેચાણનો છે તેમને આવી રીતે જમા થયેલા અથવા તો આપેલા વ્યાજમાં નફો તુકશાન આવતાં તે કરને યોગ્ય એવા નફામાં અથવા તો તુકશાન આદ કરવામાં આવશે નહિ.

ઉપરની કલમોના આધારે, ઇન્કમેટેક્સ અમલદારને, આવી ખરીદી વેચાણના વ્યવહાર બદલ માહિતી પત્રક માગવાનો અધિકાર છે, અને એવું માહિતી પત્રક ૨૮ દિવસની અંદર ભરી મોકલવું જોઈએ. કોઈ સખગ કારણ સિવાય જે આવું માહિતી પત્રક મોકલાવવામાં ગફલત થઈ, તો ઇન્કમેટેક્સ ઓફિસરને એવા શખ્શનો રા. ૫૦૦) દંડ કરવાનો અધિકાર છે. આ દંડ દરરોજના રા. ૫૦૦) પ્રમાણે જ્યાં સુધી માહિતી પત્રક નહિ મળે ત્યાં સુધી, વધતોજ જશે.

કલમ ૪૪. (એક) ઇન્કમેટેક્સ ઓફિસરો જે શખ્સ ઉપર સીક્યુરીટીઝ શેરોમાં તેનો માલિકી હકક હોય તેવા ઉપર વ્યાજ તે વર્ષે તેને મળ્યું ન હોય કિંવા વ્યાજ મળ્યું હોય, તો તે વ્યાજ જે આ શેરો વગેરે ઉપર મીતીવાર વ્યાજ ચઢ્યું હોત, એના કરતા ઓછું હોય તો, અને આવા માણસની વાર્ષિક આકારણી

થયેલી હોય અથવા ન હોય આવી તમામ બાબતોનું પત્રક મોકલવા માટે નોટિસ મોકલશે. આવી નોટિસ મળ્યા બાદ ૨૮ દિવસની અંદર ઉપર મુજબ પત્રક મોકલાવી આપવું જોઈએ.

જો ઇન્કમટેક્સ અમલદારને, આવી સીક્યુરીટીઝ શેરોમાં વેચાણ ખરીદીના વ્યવહારના કારણે, વ્યાજબી કર જો તેના પર મીતીવાર વ્યાજ ગણી થયેલી રકમ મેળવી, જે કાંઈ થાય તે છુપાવ્યો છે, અથવા તો સેંકડે ૧૦ ટકા કરતાં વધુ છુપાવ્યો છે, (Avoided) એમ માલમ પડતાં તે મુડી પરનું વ્યાજ મીતીવાર આકારી, તે ખેદાશ તેની છે, એમ સમજી તેના ઉપર આકારણી કરવામાં આવશે, પરંતુ કોઈએ ઇન્કમટેક્સ અમલદારને, એવો વેચાણ ખરીદીનો વ્યવહાર કરમાંથી છુટવા સારું કયો નથી, પરંતુ સ્વાભાવિક રીતેજ થયેલો છે, અને પહેલાં પાછલાં ત્રણ વર્ષોમાં આવો ખોટો વ્યવહાર તેણે કયો નથી, એવું સાબિત કરી આપતાં ઉપરની કલમ તેને લાગુ પડશે નહિ. જો કોઈ પણ માહિતી પુરી નહિ પાડે તો ઇન્કમટેક્સ અમલદારને આવા વ્યાજની આકારણી અંદાજથી કરવાનો અધિકાર છે.

આ કલમની રૂએ જો પત્રક મોકલાવવાની નોટિસ મળ્યા બાદ મુદતની અંદર ૨૮ દિવસમાં તે પત્રક ન મોકલાવનાર ઉપર રૂ. ૫૦૦) સુધી દંડ કરવામાં આવશે અને તે દંડ જ્યાં સુધી માહિતી પત્રક નહિ મળે ત્યાં સુધી દરરોજના રૂ. ૫૦૦) પ્રમાણે વધતોજ જશે.

ઉપરની કલમો જો ઇન્કમટેક્સ અને સુપરટેક્સમાંથી છુટકારો મેળવવાના હેતુથીજ, ઉપર વર્ણન ક્યાં મુજબનો વ્યવહાર કરનારનેજ લાગુ પડશે, આ સિવાય આ કલમોથી ગભરાવાનું કાંઈજ કારણ નથી.

પ્રકરણ ૯ મું

કર કાપી લેવાની જવાબદારી.

કલમ ૧૮. (૨) “પગારની બાબત નીચે,” કરને યોગ્ય એવી કોઈ પણ રકમ આપવા બદલ જવાબદાર હોય એવા કોઈ પણ-માણસે, આવી રકમ આપતી વખતે (કર ભરવાને યોગ્ય એવા શખ્સની) વાર્ષિક આવક ઉપર લાગુ પડનારા સરેરાશ (એવરેજ) દરે, આપવાની રકમ ઉપર કર કાપી લેવો જોઈએ.

કલમ ૧૮. (૨ અ) પગારની બાબત નીચે કરને યોગ્ય એવી કોઈ પણ રકમ બ્રિટિશ હિન્દનો રહેવાશી નથી (Not resident in British India) એવા શખ્સને, પગાર આપવા જવાબદાર હોય એવા શખ્સે, રકમ આપતી વખતે વધુમાં વધુ દરથી કર કાપી લેવો જોઈએ.

કલમ ૧૮. (૩ અ) બાજ અથવા અન્ય કોઈ પણ પ્રકારની રકમ જે કરને યોગ્ય છે, તે જો કોઈ પણ માણસને, બ્રિટિશ હિન્દુસ્થાનનો રહેવાશી ન હોય એવા શખ્સને આપવાની હોય, તો તે રકમ આપતી વખતે તે રકમ ઉપર વધારેમાં વધારે દરથી કર કાપી લેવો જોઈએ.

પત્રક મોકલાવવું

કલમ ૨૦. (અ) કોઈ પણ શખ્સ, કોઈ પણ બીજા શખ્સને બાજની રકમ પાછલા વર્ષમાં રૂ. ૪૦૦) અથવા રૂ. ૪૦૦) થી વધુ આપેલી હોય, તો તેમના નામ હામ દરેક વર્ષની ૧૫ મી જુનની અંદર

ઇન્કમટેક્સ ઓફીસે નક્કી કરેલા ફોર્મની અંદર લખી (ભરી) ને તે પત્રક ઇન્કમટેક્સ ઓફિસરને મોકલાવવું જોઈએ.

કલમ ૩૮. (૩) આ કલમ નીચે, ઇન્કમટેક્સ ઓફિસરને અથવા તો એસિસ્ટન્ટ કમીશનરને, કોઈ પણ શખ્સે, બીજા શખ્સને ભાડા, વ્યાજ, આડત, દલાલી માલિકી હકકનું વેતન (રોયલ્ટી) અથવા એન્યુઇટી (પગારની નહિ એવી) વગેરે પ્રકારની રકમો રૂ. ૪૦૦) ની ઉપર હોય તો તે કોને આપી તેના નામદામ વગેરે વિગેરે સહિત પત્રક માગવાનો અધિકાર છે. આપું પત્રક નોટિસ મળ્યા બાદ હાજર કરવું જોઈએ.

કલમ ૧૮. (૧-૨) ફક્ત સંયુક્ત કુટુંબના સભ્યોના નામ, પેઢીના ભાગીદારોનાં નામ અને ટ્રસ્ટીઓ તરફથી તેઓ કોને માટેના ટ્રસ્ટી છે તેમનાં નામ વગેરે તપસીલનું પત્રક માગવાનો અધિકાર છે.

કલમ ૨૧. પ્રત્યેક સરકારી સંસ્થાના નીચુકત-અમલદારે, પ્રત્યેક સ્થાનિક અધિકારીએ, કંપનીના મુખ્ય અધિકારીએ, અને પ્રત્યેક ખાનગી ધણીએ (માલિકે) એક લેખિત પત્રક દરાવેલા નમુના પ્રમાણે તૈયાર કરી પ્રત્યેક વર્ષના માર્ચ મહિનાની ૩૧ તારીખથી લઈને ત્રીસ દિવસની અંદર ઇન્કમટેક્સ અમલદારને સુપ્રત કરવું જોઈએ. આ પત્રકમાં નીચેની હકીકત હોવી જોઈએ.

(૧) ૩૧ માર્ચ પુરા થનારાં વર્ષ માટે નોકરોને રૂ. ૨૦૦૦) કરતાં વધુ પગાર ચુકવાયો હોય એવા શખ્સોનાં નામ દામ તથા એવો પગાર કઈ કઈ તારીખે ચુકવ્યો તે તારીખો.

(૨) તથા ઉપર મુજબ ચુકવેલા પગારમાંથી કાપી લીધેલી કરની રકમ,

નવા કાયદા પ્રમાણે આવું પત્રક પ્રતિષ્ઠા-લેખ (Verification) સાથે મોકલાવવાનું છે.

સમન્સ

કલમ ૩૭ મુજબ, ઇન્કમેટેક્સ ઓફિસર, એપેલેટ ઓફિસિયર કમીશ્નર અને કમીશ્નરને, કોઈ પણ આસામી (કર ભરનાર શખ્સ) અથવા તે તેમના સંબંધની બીજી કોઈ પણ વ્યક્તિને સમન્સ કાઢીને બોલાવવાનો અધિકાર છે, તથા આ સંબંધમાં સને ૧૯૦૮ ના દીવાની કાયદા મુજબ એકાદ કોર્ટને જે અધિકાર છે તેજ અધિકાર ઉપરના અમલદારોને પણ છે એટલે કે:-

- (૧) કોઈ પણ શખ્સને હાજર કરવો,
 - (૨) દસ્તાવેજ હાજર કરવાની ફરજ પાડવી;
 - (૩) સાક્ષીઓની તપાસ માટે કમીશન કાઢવું.
-

પ્રકરણ ૧૦ મું

વીમા કંપનીની આકારણી

કલમ ૧૦ (૭) વીમા કંપનીઓની આવક નીચે મુજબ દરાવવામાં આવશે:—

(અ) પાછલા વર્ષમાં જમા થયેલી તમામ કાચી આવક અને તેમાંથી મેનેજમેન્ટ (વ્યવસ્થા) ખર્ચ બાદ જતાં બાકી રહેલી આવક.

જમા થયેલી કાચી આવક એટલે વ્યાજમાંથી, ડીવીડંડમાંથી, દંડ, શ્રી વગેરેમાંથી મળેલી તમામ આવક, પછી તે કોઈ પણ રીતથી મળેલી હોય. પરંતુ તેમાં પોલીસી હોદ્દરો પાસેથી મળેલા વ્યાજ અથવા તો ડીવીડંડનો સમાવેશ થતો નથી. પરંતુ એન્યુઇટી બદલતાં અથવા ખરીદ કરતાં થયેલા નફામાંથી થયેલી આવક કરને પાત્ર ગણવામાં આવે છે. જ્યારે, જનમીનગીરીઓ (સીક્યુરીટીઝ) વેચતાં જે નફો થાય છે, તે તેમાં ગણવામાં આવતો નથી. પરંતુ ઉપરની જમા રકમોમાંથી, વીમા કંપનીના વપરાશમાં આવનાર ઘર-મિલ્કતની એન્યુઅલ વેલ્યુએશન ગણવામાં આવશે; તથા કલમ ૯ માં જણાવ્યા મુજબ તેની ઉપરનો ખર્ચ-ખર્ચ ખાતે લેખવામાં આવશે.

મેનેજમેન્ટનો ખર્ચ એટલે ધંધા-નિમિત્તે આપવામાં આવેલું કમીશન સુધ્ધાં પરંતુ બોનસ અથવા અન્ય કોઈ પણ રકમ જે પોલીસી હોદ્દરોને આપેલી હશે તે અથવા તો અનામત (રીઝર્વ) કરી હશે અથવા

સીક્યુરીટીઝ પરની નુકશાની અથવા ઘસારો (Depreciation). કલમ ૧૦ માં ગેરવ્યાજબી ગણી શકાય એવો ખર્ચ બાદ મળશે નહિ.

આ મેનેજમેન્ટ ખર્ચ નીચે આપેલી રકમોના કરતાં વધુ નજ હોવો જોઈએ.

(૧) પાછલા વર્ષમાંથી સિંગલ પ્રીમીયમની મળેલી રકમોના ૭ ૧/૨ ટકા

(૨) જે અન્ય લાઇફ પોલીસીના વાર્ષિક પ્રીમીયમના નંબર ૧૨ કરતાં ઓછા અથવા પ્રીમીયમ ભરવાનાં વર્ષો ૧૨ કરતાં ઓછાં હશે એવા પ્રત્યેક પ્રીમીયમના અથવા પ્રત્યેક વર્ષના પહેલા વર્ષના પ્રીમીયમના પાછલા વર્ષમાં જમા થયેલાના ૭ ૧/૨ ટકા

(૩) અન્ય લાઇફ પોલીસી પર મળેલ પહેલા વર્ષના પ્રીમીયમના પાછલા વર્ષમાં જમા થયેલાના ૮૫ ટકા

(૪) અને પાછલા વર્ષમાં જમા થયેલ સિંગલ પ્રીમીયમ પોલીસી બાદ કરી બાકીની સર્વ પોલીસીઓ ઉપરના બીજા પ્રીમીયમો ઉપર ૮ ૧/૨ ટકા

આ પ્રમાણે ઉપરની રકમો કરતાં મેનેજમેન્ટનો ખર્ચ વધુ હોવો ન જોઈએ.

(બ) જે વર્ષ માટે આકારણી કરવાની છે તે વર્ષનો પાછલી સાતમાં જે એક્યુરીઅલ વેલ્યુ મુજબ વાર્ષિક સરેરાશ નફો થયો હશે તે મુજબ તેવો નફો. પરંતુ તેની આગળના એક્યુરીઅલ વેલ્યુમાંનો નફો અથવા નુકશાન ગણવામાં આવેલ હોતાં તેમાંથી બાદ કરી ચાકબો નફો કાઢવામાં

આવશે અને તેમાં કલમ ૧૦ પ્રમાણે કાંઈ ગેરવ્યાજખી ખર્ચ હોય તો તે ઉમેરવામાં આવશે અને જે નફો આવશે તે ગણવામાં આવશે.

ઉપરની (અ) પદ્ધતિ મુજબ જે નફો આવશે અને (બ) પદ્ધતિ મુજબ જે નફો આવશે તે બેની સરખામણી કરી જે વધારે હશે તે ગણવામાં આવશે.

ઉપરની પદ્ધતિમાં ગણનારા વાર્ષિક સરેરાશ નફામાં નીચેની રકમો બાદ મળશે.

(અ) પોલીસી હોલ્ડરના સંબંધમાં કરેલ ખર્ચ અથવા તેમને આપેલી અથવા તેમના સારૂ ખર્ચ કરવા માટે રીઝર્વ (અનામત) કરેલી રકમોની અરધી રકમ પરંતુ આવી રીતે પહેલાંનો નફો કાઢતી વખત પહેલાંની વેલ્યુએશનમાંની રકમોમાંથી એવી રકમ આપેલી હોય તો તેમનો વિચાર કરવામાં આવશે નહિ, અને જો (અ) માં દર્શાવેલી રકમ જે પોલીસી હોલ્ડર માટે રીઝર્વ તરીકે રાખવામાં આવી છે અને તેમાંથી અરધી રકમ બાદ મળેલી છે આવી રકમ જે રીઝર્વમાંથી કાઢી નહિ હોય, અથવા તો તેમના માટે ખર્ચ કરી નહિ હોય અથવા તો ખર્ચ ન કરવાનો ઠરાવ કર્યો હશે, તો આવી રકમોની અરધી રકમ નફામાં ઉમેરી દેવામાં આવશે.

(બ) એકાદ રકમ સીક્યુરીટીઝના નુકશાન તરીકે લખેલી હશે, અથવા રીઝર્વ કરી હશે અથવા એક્યુએરીઅલ વેલ્યુ માટે ગણી હશે તો તે રકમ બાદ મળશે અને તેજ પ્રમાણે એકાદ રકમ સીક્યુરીટીના વધારા તરીકે ઉપર મુજબ જમાં થઈ હશે અથવા નફામાં ગણી હશે, તો તે રકમ

નફા તરીકે ગણવામાં આવશે. પરંતુ પાર્ટીસિપેટીંગ પોલીસી હોલ્ડરોને આપવાનું બોનસ તથા બીજી નુકસાની વગેરેની બાબતો (Contingencies) સંબંધી સાધક બાધક સર્વ હકીકતનો વિચાર કરી તપાસને અંતે સુપરિન્ટેન્ડન્ટ ઓફ ઇન્સ્યુરન્સને પુછીને ઇન્કમટેક્સ ઓફિસરને સીક્યુરીટીઝની કીમત અને આઉટસ્ટેન્ડીંગ પોલીસીની આપવાની રકમ નક્કી કરતાં (Determining) ઉપયોગમાં લીધેલા વ્યાજનો દર અને બીજી બાબતો (Facts) આમાં સરખાપણું ન દેખાતાં સીક્યુરીટીઝના ધસારા અથવા વધારાની રકમમાં ફેરફાર કરી યોગ્ય અને ન્યાયને અનુસરીને આવી રીતે નફામાં વધારો કરવામાં આવશે.

(ક) સેન્ટ્રલ ગવર્મેન્ટની કર-મારી વાળી સીક્યુરીટીઝ ઉપરનું સર્વ વ્યાજ બાદ મળશે.

જે વર્ષે વાર્ષિક સરેરાશ નફો ગણી આકારણી કરવામાં આવશે તે વર્ષે સીક્યુરીટીઝના વ્યાજ ઉપર આપેલી કરની રકમ કલમ ૧૮ (પ) મુજબ એટલે કે પાછલા વર્ષમાં કાપી લીધો હશે એટલો કર બાદ ન દેતાં, વાર્ષિક સરેરાશ મુજબ જે કર દેવામાં આવ્યો હશે તેટલોજ ગણવામાં આવશે.

જીંદગીના વીમા સિવાયના અન્ય વીમાના ધંધાના નફા નુકસાન તેમના વાર્ષિક નફા નુકસાનના પત્રક મુજબ જે પત્રક સને ૧૯૩૮ ના ઇન્સ્યુરન્સ કાયદા મુજબ સુપરિન્ટેન્ડન્ટ ઓફ ઇન્સ્યુરન્સને મોકલાવવામાં આવે છે તે પ્રમાણે નફામાં અગર નુકસાનીમાં કલમ ૧૦ મુજબ ગેરવ્યાજબી ખર્ચ બાદ કરી નફો ગણવામાં આવશે. સીક્યુરીટીઝના નુકસાન અથવા વધારાના સંબંધમાં ઉપર જણાવ્યા પ્રમાણે

જીંદગીની વીમા કંપનીઓને જે નિયમો લાગુ પડે છે તેજ નિયમો અહીં પણ લાગુ થાય છે.

જો વીમા કંપનીઓ બ્રિટિશ હિન્દુસ્થાનમાંની કંપનીઓ ન હોય, ને તેમની શાખા હિન્દુસ્થાનમાં છે, એવી કંપનીઓના બ્રિટિશ હિન્દુસ્થાનમાંના નફા અથવા નુકસાનીને લગતો જુદો તથા બરોબર જમા ખર્ચ નહિ હોય તો, દુનિયાના પ્રીમીયમની તથા બ્રિટિશ હિન્દનાં પ્રીમીયમની જે સરેરાશ (Proportion) તેજ સરેરાશ દુનિયાની આવકની તથા બ્રિટિશ હિન્દુસ્થાનની આવકની રહેશે. નોન રેસીડન્ટ કંપનીઓના વાર્ષિક જગતની આવક કાઢવા સારૂ ઉપરના સર્વ નિયમો લાગુ પાડવામાં આવશે. ઉપરના સર્વ નિયમ મ્યુચ્યુઅલ ઇન્સ્યુરન્સ કંપનીઓને પણ લાગુ પડે છે.

પ્રકરણ ૧૧ મું

કરની આકારણી

પાછળનાં સર્વ પ્રકરણોમાં કઇ આવક કરને યોગ્ય છે અને કઇ આવક કર-યોગ્ય નથી, આવક કઇ રીતે ગણવી, કયા લોકોને કયો કર લાગુ પડે છે એ બધું—જેવા બાદ કરોના દર તથા આકારણી વિશેની માહિતી જરૂરની છે.

જુની પદ્ધતિ મુજબ રૂ. ૨૦૦૦૦ થી વધુ કરને યોગ્ય એવી આવક હોય તો કર લાગુ પડતો હતો અને રૂ. ૫૦૦૦૦ સુધી રૂપિયે ૬ પાઇ અને રૂ. ૫૦૦૦૦ થી રૂ. ૧૦૦૦૦૦ સુધી રૂપિયે ૯ પાઇ એવી રીતે ક્રમશઃ આવકના વધારા મુજબ કરનો પણ વધારો થતો હતો. પરંતુ આ પદ્ધતિ કાંઈક અનિયમિત લાગતાં નવી પદ્ધતિ ચાલુ કરી છે તેને સ્લેબ સીસ્ટમ કહેવામાં આવે છે અને નીચે મુજબ પ્રત્યેક વર્ષના દર જે કાયનાન્સ બીલની રૂએ નક્કી થાય તે દર રહેશે. હાલમાં ચાલુ દર નીચે આપવામાં આવેલ છે:—

ઇન્કમેટેક્સ

વાર્ષિક રૂ. ૨૦૦૦૦ ની આવક સુધી કાંઈ પણ કર નથી. જે હજારની ઉપર ગમે તેટલી આવક હોય તેના ઉપર નીચે મુજબ કરની આકારણી કરવામાં આવશે:—

આવક		દર
પહેલા	રૂ. ૧૫૦૦	કાંઈ પણ નહિ
બીજા	રૂ. ૩૫૦૦	દર રૂપીએ ૬ પાઈ
ત્યારપછી	રૂ. ૫૦૦૦	,, ,, ૧ આનો ત્રણ પાઈ
,,	રૂ. ૫૦૦૦	,, ,, ૨ આના
ત્યારબાદ ગમે તેટલી આવક ઉપર		,, ,, ૨ આના ૬ પાઈ

પ્રમાણે

રૂ. ૨૦૦૦૭ કરતાં થોડીક વધુ આવક ઉપર જે રકમ વધુ, એ હજાર કરતાં ઉપર ગઈ હશે તે રકમનો અરધો ભાગ (અડધી રકમ કર તરીકે) આપવો પડશે. આવી આવકની લીમીટ રૂ. ૨૦૫૦ સુધી છે.

કંપનીની તમામ આવક ઉપર દર રૂપીએ એ આના છ પાઈ કર.

સુપરટેક્સ

પહેલા	રૂ. ૨૫,૦૦૦	કાંઈ પણ નહિ
પછીના	રૂ. ૧૦,૦૦૦	દર રૂપીએ ૧ આનો
,,	રૂ. ૨૦,૦૦૦	,, ૨ આના
,,	રૂ. ૭૦,૦૦૦	,, ૩ આના
,,	રૂ. ૭૫,૦૦૦	,, ૪ આના
,,	રૂ. ૧,૫૦,૦૦૦	,, ૫ આના
,,	રૂ. ૧,૫૦,૦૦૦	,, ૬ આના
તે પછી ગમે તેટલી આવક ઉપર		,, ૭ આના

કંપનીની તમામ આવક ઉપર દર રૂપીએ ૧ આનો.

જાંદગીના વીમાનાં પ્રીમીયમની રકમ પ્રત્યેક વ્યક્તિની આવકનો ૧/૬ ભાગ સુધી અને તે પ્રીમીયમ રૂ. ૬,૦૦૦ કરતાં વધુ ન હોવું જોઈએ, સંયુક્ત હિન્દુ કુટુંબના સંબંધમાં ૧/૬ ભાગ સુધી પણ તે પ્રીમીયમ રૂ. ૧૨૦૦૦ થી વધારે નહોવું જોઈએ.

અત્યાર સુધી કોઈ પત્નિને પોતાના પતિના વીમાની રકમ પોતાની આવકમાંથી બાદ મળતી નહીં જે હવેથી મળશે.

નોંધ:—વીમાની રકમ એવરેજ રેટથી મજરે મળશે.

નોન રેસીડન્ટ તથા પરદેશીની આકારણીના દરો

કલમ ૧૭. બ્રિટિશ હિન્દનો રહેવાસી ન હોય એવા લોકોના કરની બાબતમાં બે ભાગ કરવામાં આવ્યા છે.

૧ દેશી રાજ્યોના અને બ્રિટિશ ડુમીનીયન્સમાં રહેનારાઓ.

આવા લોકોની બ્રિટિશ હિન્દમાંની આવક અને તેમની દુનીયાની તમામ આવક તેમાં મેળવી એવી સર્વ આવક ઉપર જે કર થશે તેનું દુનીયાની બીજી આવકનું તથા બ્રિ. હિન્દમાંની આવકનું જે પ્રમાણ થશે તે પ્રમાણ મુજબ ભાગ પાડી તેટલો ઇન્કમટેક્સ લેવામાં આવશે. દાખલા તરીકે જો એક શખ્સની બ્રિ. હિન્દમાંની આવક રૂ. ૧૦૦૦ હોય અને બીજી જગ્યાની આવક રૂ. ૪૦૦૦ હોય તો રૂ. ૫૦૦૦ ઉપર જે કર થશે તે કાઢવામાં આવશે એટલે કે—રૂ. ૫૦૦૦—૧૫૦૦=રૂ. ૩૫૦૦ ઉપર ૯ પાઇ પ્રમાણે રૂ. ૧૬૪ થયા અને આવકનું પ્રમાણ $\frac{૧૦૦૦}{૪૦૦૦}$ છે તો કર $૧૬૪ = રૂ. ૪૧$. બ્રિટિશ હિન્દુસ્થાનમાંની રૂ. ૧૦૦૦

આવક ઉપર કર રૂ. ૪૧ આપવો પડશે.

આ બાબત ભારે મહત્વની છે કારણકે બ્રિટીશ હિન્દમાંના વ્યાપારીને બહારના એવા લોકોને વ્યાજ, પગાર વગેરે ચુકવતાં તેના પર એક તો વધુમાં વધુ દરે કર કાપી લેવો જોઈએ, અથવા તો એમની વતી એજન્ટ બની કર આપવા જોખમદાર રહેવું જોઈએ. એજન્ટ તરીકે કર નક્કી કરતાં તે બહારના માણસનું દુનિયાની અને બ્રિટીશ હિન્દની આવકનું ફોર્મ ભરી મોકલાવવું જોઈએ. અને તેની ઉપર જણાવ્યા મુજબ આકારણી થશે. ત્રીજો માર્ગ એટલે આવી રકમોના સંબંધમાં કલેક્ટમ કરવાનો નહીં.

ઉપરની કલમ ૧ મુજબ રહેવાશી ન હોય, એવા બીજા દેશોના લોકોની આવક ઉપર વધારેમાં વધારે દરથી ઇન્કમટેક્સ વસુલ કરવામાં આવશે. જ્યારે સુપરટેક્સ ઉપરની કલમ ૧ તથા કલમ ૨ માં જણાવેલ લોકોના સુપરટેક્સ માટે એકજ નિયમ છે અને તે કલમ ૧૭ માં જણાવ્યા મુજબ જેવી રીતે આખી દુનિયાની આવક પરથી પ્રમાણ કાઢી ઇન્કમટેક્સ આકારવામાં આવે છે તે પ્રમાણે સુપરટેક્સ પણ આકારવામાં આવશે.

પ્રકરણ ૧૨ મું

રીફંડ

કલમ ૪૮. કોઈ પણ શખ્સ પાસેથી તે શખ્સને યોગ્ય એવો કર ન લેતાં વધારે કર અથવા તો તેની આવકને લાગુ થનારા કર કરતાં વધારે કર લેવામાં આવ્યો હશે તો તે બાબતમાં ઇન્કમટેક્સ ઓફિસરને અરજી કરી એવા વધુ અપાઇ ગયેલા કરની માગણી કરી શકાય છે. જુના કાયદા પ્રમાણે, એક વર્ષની અંદર રીફંડ બાબતની માગણી કરી શકાતી હતી, પરંતું હવે આ મુદત ચાર વર્ષની કરવામાં આવી છે.

ડીવીડંડ અને સીક્યુરીટીઝના વાઉચરો ઇન્કમટેક્સ ઓફિસમાં રીફંડની અરજી સાથે મોકલ્યા સિવાય રીફંડ મળશે નહીં.

જે વ્યક્તિ રેસીડન્ટ નથી તેમને ઇન્કમટેક્સ ઓફિસર નોન-રેસીડન્ટ રીફંડ સરકલ મુજબ, તે રીફંડની અરજી કરવાથી રીફંડ મળશે.

કલમ ૪૯. કોઈ શખ્સે ખોતાની આવકના કોઈ પણ ભાગ સંબંધી કોઈ વર્ષ માટે હિન્દુસ્થાનનો આવક-વેરો દીધો હશે, એવો કોઈ પણ માણસ ઇન્કમટેક્સ અમલદારની ખાત્રી કરી આપશે કે ખોતાની આવકના તેજ ભાગ ઉપર તેણે તેજ વર્ષ માટેનો યુનાઇટેડ કીંગડમ-કર, ડોમીનીયન-કર અથવા દેશી રાજ્યોનો કર ભરેલો છે, તો આવા કરના સંબંધમાં કાયદા પ્રમાણે રીલીફ (રાહત) મળશે. ધણું ખરાં દેશી રાજ્યો (સંસ્થાનો) જ્યાં ઇન્કમટેક્સ આકારવામાં આવે છે, એવાં

સંસ્થાનો અને હિન્દી સરકાર વચ્ચે કોલકરાર થઇને બન્ને બાજુએથી રાહત (રીલીફ) મળવાની ગોઠવણ કરવામાં આવી છે. આ ગોઠવણથી એકજ શખ્સ ઉપર બમણો કર પડતો નથી. જો તે સંસ્થાનમાં આવી જતની ગોઠવણ ન હોય તો તે માત્ર જુદી વાત છે. આવા પ્રસંગ માટે એવા બમણા કરના સંબંધમાં અરધી રકમ પાછી આપવા (રીફંડ કરવા) બાબત નવી કલમ ૪૯ (ડી) માં ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે.

કરની રકમ મુદતની અંદર ન ભરવાથી થનાર દંડ

કલમ ૪૬. જ્યારે આવક ઉપરનો કર ભરવાની નોટીસ આવે છે ત્યારે તે નોટીસ પ્રમાણેની મુદતમાં અથવા તો વધારી આપેલી મુદતમાં કરની રકમ ન ભરતાં ઇન્કમેટેક્સ ઓફીસર, કરની રકમ જેટલીજ રકમ પર્યન્ત (સુધી) નો દંડ કરી શકશે. આવા દંડને માફ કરવાની સત્તા હોવેના કાયદા મુજબ ઇન્કમેટેક્સ ઓફીસરને નથી. આટલું કરતાં પણ કરની રકમ ન ભરતાં ઇન્કમેટેક્સ ઓફીસરને જપ્તીનું વોરન્ટ કાઢીને અથવા તો ડીસ્ટ્રીક્ટ કલેક્ટર માર્ફત મિલકતનું લીલામ કરી કરની રકમ દંડ સહિત વસુલ કરવાનો અધિકાર છે.

પ્રકરણ ૧૩ મું

અપીલ

જુના કાયદા પ્રમાણે, ઇન્કમટેક્સ ઓફીસરના ચુકાદા વિરૂધ્ધ એસિસ્ટન્ટ કમીશ્નર આગળ 'અપીલ' કરવાનો અધિકાર હતો. પરંતુ એસિસ્ટન્ટ કમીશ્નર ઉપર, ઇન્કમટેક્સ ખાતાના ઉપરી અધિકારી તરીકેની જવાબદારીઓ હોવાના કારણે, યોગ્ય ન્યાય મળતો નહતો, એવી જાતની ફરિયાદ ઘણીવાર કરવામાં આવતી હતી. એ ફરિયાદ પરથી, નવા કાયદામાં, એસિસ્ટન્ટ કમીશ્નરના કામના બે વિભાગ પાડવામાં આવ્યા છે. ઇન્સ્પેક્ટીંગ એસિસ્ટન્ટ કમીશ્નર અને એપેલેટ એસિસ્ટન્ટ કમીશ્નર, ઇન્સ્પેક્ટીંગ એસિસ્ટન્ટ કમીશ્નર ઇન્કમટેક્સના ખાતાના કામ ઉપર દેખરેખ રાખશે અને એપેલેટ એસિસ્ટન્ટ કમીશ્નર ફક્ત અપીલોની સુનાવણીને લગતા કામકાજ ઉપર ધ્યાન આપશે.

કલમ ૩૦. કર ભરવાને પાત્ર એવા કોઈ પણ શખ્સની, તેના ઉપર કલમ ૨૩ અથવા તો કલમ ૨૭ પ્રમાણે નક્કી કરવામાં આવેલા કરની રકમ બદલ, અથવા દર બદલ અથવા તો કલમ ૨૪ મુજબ નક્કી કરેલી નુકસાનીની રકમ બદલ, અથવા તો ખોતાની, નવા કાયદા મુજબ કર ભરવા યોગ્ય આવક નથી, એમ જેનું કહેવું છે, અથવા તો કલમ ૨૭ મુજબ ફરીથી આકારણી કરવાનો, જેને, ઇન્કમટેક્સ અમલદારે ઇન્કાર કરી દીધો છે અથવા તો મજકુર અમલદાર તેની વિરૂધ્ધ કલમ ૨૫ (૨) કલમ ૨૮, કલમ ૪૪ (બી), ૪૪ (એફ) અથવા તો કલમ ૪૬ (૧) મુજબ

કરેલા દંડના હુકમ બાબત, જેનો વિરોધ હશે, એવા હુકમની વિરુદ્ધ તેને એપેલેટ એસિસ્ટન્ટ કમીશ્નર આગળ અપીલ કરવાનો અધિકાર છે. ઇન્કમટેક્સ ઓફિસરે કલમ ૪૮ અથવા ૪૯ મુજબ યોગ્ય રીફંડ નહિ આપ્યું હોય તો આ કલમ મુજબ અપીલ કરવાનો અધિકાર છે.

પરંતુ કલમ ૪૬ (૧) મુજબ (અર્થાત્ કર વખતસર ન ભરવાના કારણે કરેલા) ના દંડ માટે કરની રકમ ભર્યા સિવાય અપીલ કરવાનો અધિકાર નથી.

નોંધ:—પેઢીમાંના ભાગીદારે પેઢીની અપીલ ન કરી હોય તો પેઢીમાંના પોતાના ભાગ બાબત અપીલ કરવાનો અધિકાર નથી.

વાંધો ઉઠાવેલ આકારણી અથવા દંડ બાબત માંગણીની નોટિસ મળ્યા બાદ અથવા તો કલમ ૨૭ પ્રમાણે આકારણી કરવાનો ઇન્કાર કર્યાની તારીખથી, અથવા તો કલમ ૪૮ અને ૪૯ મુજબ કરેલા હુકમના સમન્સ મળ્યાના દિવસથી લઈ, ૩૦ દિવસની અંદર અપીલ કરી દેવી જોઈએ. પરંતુ અપીલ કરનાર, તે મુદત દરમિયાન અપીલ ન કરવા માટેના યોગ્ય કારણો હતાં, એમ દેખાડે અને તેવી એપેલેટ એસિસ્ટન્ટ કમીશ્નરની ખાત્રી થઈ જાય, તો મુદત પુરી થયા પછી પણ તેને અપીલ દાખલ કરવાનો અધિકાર છે.

આ અપીલ દરાવેલા નમુના મુજબ હોવી જોઈએ અને તેના ઉપર કાયદાસર કોર્ટ શી સ્ટેમ્પ લગાડેલો હોવો જોઈએ. અને દરાવેલી રીતેજ તેના પર પ્રતિજ્ઞા-લેખ—(Verification) કરેલો હોવો જોઈએ. એપેલેટ એસિસ્ટન્ટ કમીશ્નરને અપીલની સુનાવણી મુલતવી રાખવાનો અધિકાર છે. તેમજ કોઈ પણ અપીલનો નિકાલ કરવા પહેલાં પોતાને

યોગ્ય જણાય તેવી વધુ તપાસ અથવા તો ચોકસાઈ કરવાનો અથવા ઇન્કમટેક્સ ઓફિસર માર્ફત ચોકસાઈ કરાવવાનો અધિકાર છે. અપીલનો નિકાલ કરતી વખત એપેલેટ એસિ. કમીશ્નરને આકારણીના અથવા તો દંડના હુકમ બાબત આકારણી કાયમ કરવાનો, ઓછી કરવાનો અથવા તો રદ કરવાનો અધિકાર છે. નવા કાયદા મુજબ ઇન્કમટેક્સ ઓફિસરને અપીલ વખતે પોતાના મુદ્દા રજુ કરવાની સત્તા આપવામાં આવી છે.

કલમ ૩૨. એપેલેટ એસિસ્ટન્ટ કમીશ્નરે કલમ ૨૮ મુજબ કરેલા હુકમ બદલ અથવા કલમ ૩૧ પ્રમાણે આકારણી વધારવાના કરેલા હુકમ બાબત વાંધો ઉઠાવવાનો, કોઈ પણ કર ભરનાર શખ્સને, એવો હુકમ કર્યાના ૩૦ દિવસની અંદર કમીશ્નર આગળ અપીલ કરવાનો અધિકાર છે. અપીલનો નિકાલ કરતી વખત કમીશ્નરને અપીલ કરનારને જે કાંઈ કહેવું હોય તે કહેવાનો પૂરેપૂરો અવસર દીધા બાદ, તે સંબંધમાં પોતાને વ્યાજબી જણાય તેવો હુકમ કરવાનો અધિકાર છે.

કલમ ૩૩. કમીશ્નરને પોતાના હાથ નીચેના કોઈ પણ અધિકારીએ ચલાવેલા કોઈ પણ કામકાજને લગતા કાગળપત્રો માગવાનો અધિકાર છે. સદરહુ કાગળ પત્રો મળ્યા બાદ કમીશ્નરને વ્યાજબી લાગે તેવી તપાસ કરવાનો અથવા તો કરાવવાનો અને તેને અનુસરીને પોતાને યોગ્ય લાગે તેવો હુકમ કરવાનો અધિકાર છે. માત્ર આકારણી વધારવાનો હુકમ કરવાનો હોય તો જે શખ્સ ઉપર આવો હુકમ કરવાનો હોય તે શખ્સનું કહેવું પૂરેપૂરું સાંભળી લેવાનો અવસર તેને આપવો જરૂરી છે.

ઉપરની કલમ ૩૨ તથા ૩૩ વધુમાં વધુ માર્ચ ૧૯૪૧ પર્યન્ત અમલમાં રહેશે. કારણ કે બે વર્ષની અંદર ‘એપેલેટ ટ્રીબ્યુનલ’ નીમવામાં આવનાર છે, અને આવું એપેલેટ ટ્રીબ્યુનલ નીમવામાં આવ્યા બાદ કલમ ૩૨ રદ કરવામાં આવશે અને કલમ ૩૩ નો અમલ નીચે જણાવ્યા મુજબ થશે.

કલમ ૩૩. કરને પાત્ર હોય એવા કોઇ પણ શખ્સની તેના ઉપર કલમ ૨૮ અથવા ૩૧ ના આધારે એપેલેટ એસિસ્ટન્ટ કમીશ્નરે કરેલા હુકમ બાબત તકરાર (વાંધો) હશે તો એવા શખ્સે એવો હુકમ મળ્યાના દિવસથી ૬૦ દિવસની અંદર એપેલેટ ટ્રીબ્યુનલ આગળ અપીલ કરવી જોઇએ. તેમજ ઇન્કમટેક્સ કમીશ્નરને, એપેલેટ એસિસ્ટન્ટ કમીશ્નરે કરેલા હુકમ બાબત વાંધો ઉઠાવવાનો હશે, તો એવો હુકમ કર્યાના ૬૦ દિવસની અંદર “ટ્રીબ્યુનલ” આગળ અપીલ કરવા બાબત ઇન્કમટેક્સ ઓફિસરને સુચના આપવાનો અધિકાર છે.

અપીલ દરાવેલા નમૂના મુજબ હોવી જોઇએ અને દરાવેલી રીત મુજબ તેના પર પ્રતિજ્ઞા-લેખ કરેલો હોવો જોઇએ, અને તેની સાથે રૂ. ૧૦૦) રૂી તરીકે મોકલાવવા જોઇએ. ત્યારપછી એપેલેટ ટ્રીબ્યુનલ બન્ને પક્ષને ખરાબર સાંભળી લેવાનો અવસર આપ્યા બાદ પોતાનો ચુકાદો નક્કી કરશે અને તે ચુકાદાની નકલ એક આસામીને તથા એક કમીશ્નરને મોકલાવશે. એપેલેટ ટ્રીબ્યુનલનો નિકાલ કલમ ૬૬ (હાઇકોર્ટ આગળ અપીલ) સિવાય છેવટના ચુકાદા તરીકે લેખાશે.

“એપેલેટ ટ્રીબ્યુનલ”

એપેલેટ ટ્રીબ્યુનલમાં જેટલા જ્યુડીશીયલ મેમ્બરો હશે તેટલાજ એકાઉન્ટ ખાતાના મેમ્બરો પણ હશે. સેન્ટ્રલ ગવર્નમેન્ટ (મધ્યસ્થ

સરકાર) જ્યુડીશીયલ અને એકાઉન્ટસના એવા દશ મેમ્બરોનું એક ટ્રીબ્યુનલ (પંચ) નીમશે. જ્યુડીશીયલ મેમ્બરોમાં જેણે ડીસ્ટ્રીક્ટ જજનું કામ કર્યું હશે અથવા તો ડીસ્ટ્રીક્ટ જજના ઓધ્યા માટે જે લાયકાત (કવોલિફિકેશન)ની જરૂરીયાત હશે એવી લાયકાત ધરાવનાર શખ્સ મેમ્બર થઈ શકશે. જ્યારે એકાઉન્ટસ ખાતાના મેમ્બરોમાં જેણે ૭ વર્ષ કરતાં વધુ વર્ષો સુધી રજીસ્ટર્ડ એકાઉન્ટન્ટ તરીકે કામ કર્યું હશે તેવા શખ્સ મેમ્બર થઈ શકશે. પરંતુ સેન્ટ્રલ ગવર્નમેન્ટને, એકાઉન્ટ મેમ્બર ઉપર જણાવેલ દરજ્જાનો નહિ હોય તો પણ તે કામ માટે સારી યોગ્યતા ધરાવનારને પણ નીમવાનો અધિકાર છે. સેન્ટ્રલ ગવર્નમેન્ટ જ્યુડીશીયલ મેમ્બરમાંથી એકને પ્રેસીડન્ટ (પ્રમુખ) તરીકે નીમશે, અને જુદા જુદા બેન્ચ નીમવામાં આવશે. પ્રત્યેક બેન્ચમાં જેટલા જ્યુડીશીયલ મેમ્બર તેટલાજ એકાઉન્ટ મેમ્બરો રહેશે. અને જે પ્રમાણે વધુ મત પડશે તે મુજબ ચુકાદો અપાશે. જ્યારે સરખા મતો પડશે ત્યારે તે મતભેદ બદલ પ્રેસીડન્ટ આગળ કેસ રજૂ કરવામાં આવશે. ત્યારબાદ પ્રેસીડન્ટ બીજા મેમ્બરને તે કામ સુપ્રત કરશે અને વધુ મત મુજબ ચુકાદો આપવામાં આવશે. બેન્ચ પોતાના કામકાજ તથા તેના સ્થળ સંબંધી પોતાનો કાર્યક્રમ (પ્રોગ્રામ) નક્કી કરવાને મુખત્યાર છે.

હાઇકોર્ટ રેકૉર્ડ્સ

જ્યારે કોઈ શખ્સને, અથવા કમીશ્નરને એપેલેટ ટ્રીબ્યુનલના ચુકાદા વિરૂધ્ધ વાંધો ઉઠાવવાનો હશે, ત્યારે એવો શખ્સ (Assessee) રૂ. ૧૦૦ની રી સાથે અરજી કરી, અથવા તો કમીશ્નર, આવા ચુકાદાની તારીખથી ૬૦ દિવસની અંદર, એપેલેટ ટ્રીબ્યુનલને એવા હુકમના અંગે ઉભા થનારા કાયદાના પ્રશ્ન બાબત હાઇકોર્ટને લખી મોકલાવવાનું

કહેશે, અને ત્યારબાદ ૯૦ દિવસની અંદર તે સંબંધમાં પોતાના અભિપ્રાય સાથે તે પ્રકરણ (કેસ) હાઇકોર્ટને મોકલાવવું જોઈએ. જો એપેલેટ ટ્રીબ્યુનલે આવું પ્રકરણ હાઇકોર્ટને મોકલવાનો ઇન્કાર કર્યો હોય, તો તે ઇન્કાર બાબતની નોટિસ મળ્યા બાદ ૩૦ દિવસની અંદર (Assessee) પોતાની અરજી પાછી ખેંચી લે, તો રૂ. ૧૦૦૦ ની ભરેલી ફી પાછી મળશે.

જો એપેલેટ ટ્રીબ્યુનલ આવા પ્રકરણોમાં કાયદાનો પ્રશ્ન ઉપસ્થિત થતો નથી એમ કહીને તે પ્રકરણ હાઇકોર્ટ આગળ મોકલાવવાનો અસ્વીકાર કરશે, તો એવા અસ્વીકાર બાબતની નોટિસ મળ્યાના ૬ મહિનાની અંદર એવા શખ્સે અથવા તો કમીશ્નરે હાઇકોર્ટને અરજી કરવી, અને એવી અરજી કર્યા બાદ એપેલેટ ટ્રીબ્યુનલનો ચુકાદો અયોગ્ય લાગતાં હાઇકોર્ટ એવો મામલો પોતાની આગળ રેફરન્સ માટે મોકલાવવાની ટ્રીબ્યુનલને ફરજ પાડશે.

જો એપેલેટ ટ્રીબ્યુનલ મુદતની અંદર અરજી ન કરવાના કારણે મામલો હાઇકોર્ટને સુપ્રત કરવાનો ઇન્કાર કરે તો બે મહિનાની અંદર હાઇકોર્ટને અરજી કરવી જોઈશે અને હાઇકોર્ટને એપેલેટ ટ્રીબ્યુનલનો ચુકાદો અયોગ્ય લાગતાં અરજી મુદતની અંદર છે એવું સમજીને તે મજકુર કોર્ટ આગળ રજુ કરવાની ફરજ પાડશે.

ત્યારબાદ આવી રીતે હાઇકોર્ટ રેફરન્સ માટે મોકલાવવામાં આવેલા કેસો બાબત હાઇકોર્ટ બંને પક્ષોને સાંભળી લીધા બાદ પોતાનો ચુકાદો આપી તે ચુકાદાની સહી સિક્કાવાળી નકલ એપેલેટ ટ્રીબ્યુનલ આગળ મોકલાવશે અને એપેલેટ ટ્રીબ્યુનલ તે ચુકાદા મુજબ અમલ બજાવણી કરશે.

પ્રકરણ ૧૪ મું

પ્રતીનીધી (Representative)

કલમ ૬૧. કોઈ વ્યક્તિ પોતે ઇન્કમટેક્સ ઓફીસમાં હાજર ન થતાં, પોતાના વતી પ્રતીનીધી તરીકે, પોતાના સગા, અગર પોતાના માણસ (મેતાજી-મુનીમ) અગર એકાઉન્ટન્ટ (રજીસ્ટર્ડ એકાઉન્ટન્ટો અને રીસ્ટ્રીક્ટેડ સરટીફાઇડ એકાઉન્ટન્ટો) અગર ઇન્કમટેક્સનું કામ કરનારને (જે તા. ૩૧-૩-૩૮ પહેલાં અસીલો વતી ઇન્કમટેક્સ ઓફીસમાં કામ કરતા હોય તેવા ઇન્કમટેક્સ એક્સપર્ટો) મોકલી શકશે. પણ તેવાઓને કાયદાસરનો પાવર (લેટર ઓફ ઓથોરીટી રા. ૨) ના સ્ટેમ્પ પેપર ઉપર) હોવો જોઈએ, અગર વકીલ (જે કોઈ પણ કોર્ટમાં વકીલાત કરવાની લાયકાત ધરાવે છે તેવા) ઉભા રહી શકશે તેઓને પણ કાયદાસરનું મુખત્યારનામું (લેટર ઓફ ઓથોરીટી કોર્ટ ડી સ્ટેમ્પ રા. ૦૧ નો લગાડેલ) આપેલ હોવું જોઈએ.

“ધંધાની જગ્યા”

પ્રત્યેક વ્યક્તિ, જે જગ્યાએ ધંધો કરતી હોય અથવા એક કરતાં વધારે જગ્યાઓએ ધંધો કરતી હોય, તો જ્યાં પોતાની હેડ ઓફીસ હોય ત્યાંના ઇન્કમટેક્સ ઓફીસર તેના કરની આકારણી કરશે. પરંતુ જે કોઈ વ્યક્તિને પોતાના કરના આકારણીની જગ્યા માટે વાંધો લેવાનો હોય તો કલમ ૨૨ (૧) ૨૨ (૨) અથવા કલમ ૩૪ મુજબ ફોર્મ ભરી મોકલ્યા પહેલાં વાંધો લઈ શકશે.

“હિસાબ રાખવા બાબત સુચના”

પ્રત્યેક વ્યાપારીએ, પોતાના વ્યવહાર (ધંધા) નો હિસાબ ચોકખો રાખવો જોઈએ. જે વેપારી, વેપારી પદ્ધતી મુજબ ચોપડા બરાબર ન રાખે તો ઇન્કમટેક્સ ઓફીસરને (ચોપડાનો હિસાબ રીતસર નહીં લાગતાં) કલમ ૧૩ મુજબ, અંદાજથી વેચાણ ઉપર કાચા ટકા (Gross %) ગણી તેમાંથી ધંધાને લગતો ખર્ચ બાદ કરીને, અગર વેચાણ ઉપર ચોકખા ટકા (Net %) ગણીને અગર પોતાને વ્યાજબી લાગે તેવી રીતે અંદાજથી આકારણી કરવાનો અધીકાર છે. અગર હિસાબ નથી રાખ્યો એવું ઇન્કમટેક્સ ઓફીસરને માલમ પડતાં તેને કોઈ પણ પ્રકારે તે વ્યાપારીના આવકનો અંદાજ કાઢી તેના પર કર નાખવાનો અધિકાર છે. આમાં વ્યાપારીને નુકસાનજ થવાનું છે. કોઈને ધંધામાં પેદાશ ન હોય અને નુકસાનજ હોય, છતાં હિસાબ ન હોવાના કારણે વ્યાપારી આગળ તે બાબત કશોજ પુરાવો રહેતો નથી. પરિણામે વગર કારણે કરનો બોજો ઉપાડવો પડે છે. એટલા માટે પોતાના નાના મોટા કોઈ પણ વ્યવહાર (વ્યાપાર ધંધા) નો પ્રત્યેક માણસે રીતસર હિસાબ રાખવો. ઇન્કમટેક્સની દ્રષ્ટીથીજ નહીં, પરંતુ આપણે આપણા ધંધામાં કમાણી કરીએ છીએ, કે નુકસાન કરીએ છીએ, એની માહિતી પણ હિસાબ રાખવાથીજ પડે છે. વ્યાપારીઓએ હિસાબના સંબંધમાં ઇન્કમટેક્સની દ્રષ્ટીએ નીચેના મુદ્દાઓ અવશ્ય લક્ષમાં રાખવા જોઈએ.

વેચાણ-ખરીદી ખાતામાં ખરીદ-વેચાણની વિગતો હોવી જોઈએ. ખરીદીનો ભાવ લખવો જોઈએ. વર્ષની આખરીએ બાલાન્સ રહેલો માલ (Closing stock) ગણવો જોઈએ અને તે માલની

નોંધ યોગ્ય બજાર ભાવથી અથવા ખરીદીના ભાવથી કરવી જોઈએ, એક વખત ખરીદ કરેલા ભાવે માલની નોંધ કરી એટલે તેજ પદ્ધતિ ચાલુ રાખવી. નફા નુકસાનનું ખાતુ રાખી નફા અથવા નુકસાન હોય તે મુજબ માલિકના અથવા ભાગીદારોના ખાતામાં જમા ઉધાર કરવું તથા વર્ષ પૂરું થતાં વર્ષ દરમ્યાન કરેલા ધંધાનું સરવૈયું કાઢવું. (નવા કાયદા મુજબ સરવૈયાની કોપી ઇન્કમટેક્સ ઓફીસમાં આપવી પડશે) આવી રીતે નફા નુકસાન કાઢી સરવૈયું તૈયાર કરવાથી કોઈ પણ પ્રકારનો ત્રાસ થશે નહીં. જમા ખર્ચમાં કોઈ પણ રકમ કેવી રીતે જમા થઈ છે અથવા તેો નામે લખાઈ છે વગેરેની વિગત આપવી જોઈશે, અને એવી રીતનો વિગતવાર જમા ખર્ચ રાખવો જોઈએ. જે વર્ષનો ખર્ચ હોય તેજ વર્ષમાં તેનો જમા ખર્ચ થવો જોઈએ. દાખલા તરીકે પગાર અથવા ભો વ્યાજ કે દલાલી હિસાબ નથી થયો એટલા કારણસરજ એકાદ વર્ષે નામે ન લખાય અને બીજા વર્ષે હિસાબ થતાં બંને વર્ષનો જમા ખર્ચ કેટલાક કરે છે. પરંતુ ઇન્કમટેક્સની બાબતમાં એક વર્ષનો ખર્ચ મજરે આપી બાકીનો ખર્ચ નફામાં ગણવામાં આવે છે. આવી રીતે જે વર્ષે ખર્ચનો જમા ખર્ચ ન થયો હોય, તે વર્ષે ખર્ચ ન ગણતાં આવકજ ગણવામાં આવે છે, અને બીજા વર્ષે તે પાછલા વર્ષનું ખર્ચ નફામાં ગણવામાં આવે છે. આવી રીતે વ્યાપારીને નુકસાન થાય છે. તેથી બની શકે ત્યાં સુધી પ્રત્યેક વર્ષનો ખર્ચ તેજ વર્ષમાં નામે લખી દેવો જોઈએ. કળ-ખાધ (Bad debts) ખાતાની રકમોનો જમા ખર્ચ તે કાયદા બહાર ગઈ તેજ વર્ષમાં જમા ખર્ચ કરવો. ફોગટ ખાતાં આગળ ખેંચવા નહીં, કારણ કે આગળ તે

રકમ લાંબા ટાઇમે મજરે મળતી નથી. નવા કાયદા પ્રમાણે એકાદ આસામી નરમ પડી અને રૂપીયામાં આઠ આના વસુલ થશે એમ વ્યાપારીને જણાતાં બાકીના આઠ આના તુકસાની ખાતે લખવાનો અધીકાર છે. આ રકમ વ્યાપારીને મજરે મળશે. પરંતુ આઠ આના કરતાં વધારે વસુલ થતાં તે નફામાં દેખાડવી પડશે. ઉપર મુજબ હકીકત લક્ષમાં રાખી હિસાબ બરાબર રાખવાથી વેપારીને કોઈ પણ જાતનો ત્રાસ થશે નહીં. બહુકે એથી ઉલ્લુ આવકનું ફોરમ ભરીને મોકલાવવામાં અને ચોપડાઓ દેખાડી પોતાના કરની આકારણી યોગ્ય અને કાયદાસર રીતે કરાવી લેવાનો માર્ગ સરળ અને સુગમ થશે.

પ્રકરણ ૧૫ મું

સ્વેચ્છ સીસ્ટમના હિસાબે, ઇન્કમટેક્સ ગણવાનું કોષ્ટક.
રૂપીયા ૨,૦૦૦ થી ૫,૦૦૦ સુધી રૂપીયે ૯ પાઈ.

આવક	વર્ષે ભરવાનો ટેક્સ. રૂપીયે પાઈ ૯ લેખે.			મહીને		
	રૂા.	આના	પાઈ	રૂા.	આના	પાઈ
૧	૦	૦	૯	૦	૦	૦.૭૫
૨	૦	૧	૬	૦	૦	૧.૫
૩	૦	૨	૩	૦	૦	૨.૨૫
૪	૦	૩	૦	૦	૦	૩
૫	૦	૩	૯	૦	૦	૩.૭૫
૬	૦	૪	૬	૦	૦	૪.૫
૭	૦	૫	૩	૦	૦	૫.૨૫
૮	૦	૬	૦	૦	૦	૬
૯	૦	૬	૯	૦	૦	૬.૭૫
૧૦	૦	૭	૬	૦	૦	૭.૫
૨૦	૦	૧૫	૦	૦	૧	૩
૩૦	૧	૬	૬	૦	૧	૧૦.૫
૪૦	૧	૧૪	૦	૦	૨	૬
૫૦	૨	૫	૬	૦	૩	૧.૫
૬૦	૨	૧૩	૦	૦	૩	૯
૭૦	૩	૪	૬	૦	૪	૪.૫
૮૦	૩	૧૨	૦	૦	૫	૦
૯૦	૪	૩	૬	૦	૫	૭.૫
૧૦૦	૪	૧૧	૦	૦	૬	૩

નીચેની આવકમાંથી રૂા. ૧,૫૦૦
એલાવન્સના બાદ કર્યા પછી,
ટેક્સ ગણેલ છે.

આવક	વર્ષ			મહીને		
	રૂા.	આના	પાઇ	રૂા.	આના	પાઇ
૨,૦૦૦	૨૩	૭	૦	૧	૧૫	૩
૨,૧૦૦	૨૮	૨	૦	૨	૫	૬
૨,૨૦૦	૩૨	૧૩	૦	૨	૧૧	૯
૨,૩૦૦	૩૭	૮	૦	૩	૨	૦
૨,૪૦૦	૪૨	૩	૦	૩	૮	૩
૨,૫૦૦	૪૬	૧૪	૦	૩	૧૪	૬
૨,૬૦૦	૫૧	૯	૦	૪	૪	૯
૨,૭૦૦	૫૬	૪	૦	૪	૧૧	૦
૨,૮૦૦	૬૦	૧૫	૦	૫	૧	૩
૨,૯૦૦	૬૫	૧૦	૦	૫	૭	૬
૩,૦૦૦	૭૦	૫	૦	૫	૧૩	૯
૩,૧૦૦	૭૫	૦	૦	૬	૪	૦
૩,૨૦૦	૭૯	૧૧	૦	૬	૧૦	૩
૩,૩૦૦	૮૪	૬	૦	૭	૦	૬
૩,૪૦૦	૮૯	૧	૦	૭	૬	૯
૩,૫૦૦	૯૩	૧૨	૦	૭	૧૩	૦
૩,૬૦૦	૯૮	૭	૦	૮	૩	૩
૩,૭૦૦	૧૦૩	૨	૦	૮	૯	૬
૩,૮૦૦	૧૦૭	૧૩	૦	૮	૧૫	૯
૩,૯૦૦	૧૧૨	૮	૦	૯	૬	૦

આવક	વર્ષ			મહીને		
	રૂ.	આના	પાઇ	રૂ.	આના	પાઇ
૪,૦૦૦	૧૧૭	૩	૦	૯	૧૨	૩
૪,૧૦૦	૧૨૧	૧૪	૦	૧૦	૨	૬
૪,૨૦૦	૧૨૬	૯	૦	૧૦	૮	૯
૪,૩૦૦	૧૩૧	૪	૦	૧૦	૧૫	૦
૪,૪૦૦	૧૩૫	૧૫	૦	૧૧	૫	૩
૪,૫૦૦	૧૪૦	૧૦	૦	૧૧	૧૧	૬
૪,૬૦૦	૧૪૫	૫	૦	૧૨	૧	૯
૪,૭૦૦	૧૫૦	૦	૦	૧૨	૮	૦
૪,૮૦૦	૧૫૪	૧૧	૦	૧૨	૧૪	૩
૪,૯૦૦	૧૫૯	૬	૦	૧૩	૪	૬
૫,૦૦૦	૧૬૪	૧	૦	૧૩	૧૦	૯

કેદારજી,

એક વ્યક્તિની વાર્ષિક આવક રૂ. ૨,૪૦૦ છે અને તે લાઇફ ઇનસ્યુરન્સ પ્રીમીયમ વાર્ષિક રૂ. ૧૫૦ ભરે છે, તો તેની આવક નીચે મુજબ ગણવી.

આવક ઉપર ભરવો પડતો વાર્ષિક ટેક્સ.

રૂ. ૧,૫૦૦	દર	૦-૦-૦	કાંઈ નહી
રૂ. ૯૦૦	,,	૦-૦-૯	લેખે ૪૨-૩-૦
રૂ. ૨,૪૦૦			રૂ. ૪૨-૩-૦

સરેરાસ ટેક્સનો દર $\frac{૪૨}{૨,૪૦૦} = ૩.૩૭$ પાઇ

લાઇફ ઇનસ્યુરન્સ મજરે લેવાનું:—

રૂ. ૧૫૦ ઉપર સરેરાસ (Average)

ટેક્સનો દર ૩.૩૭ પાઇ લેખે રૂ. ૨-૧૦-૦

ચોક્કસ વાર્ષિક ટેક્સ.....રૂ. ૩૯-૯-૦

માસીક આવક રૂ. ૨૦૦ નો ટેક્સ રૂ. ૩-૫-૦

રૂા. ૫,૦૦૦ થી ૧૦,૦૦૦ સુધી રૂાીયે ૧૫ પાઈ

આવક	રૂાીયે પાઈ પંદર લેખે.			મહીને		
	રૂા.	આના	પાઈ	રૂા.	આના	પાઈ
૧	૦	૧	૩	૦	૦	૧.૨૫
૨	૦	૨	૬	૦	૦	૨.૫
૩	૦	૩	૯	૦	૦	૩.૭૫
૪	૦	૫	૦	૦	૦	૫
૫	૦	૬	૩	૦	૦	૬.૨૫
૬	૦	૭	૬	૦	૦	૭.૫
૭	૦	૮	૯	૦	૦	૮.૭૫
૮	૦	૧૦	૦	૦	૦	૧૦
૯	૦	૧૧	૩	૦	૦	૧૧.૨૫
૧૦	૦	૧૨	૬	૦	૧	૦.૫
૨૦	૧	૯	૦	૦	૨	૧
૩૦	૨	૫	૬	૦	૩	૧.૫
૪૦	૩	૨	૦	૦	૪	૨
૫૦	૩	૧૪	૬	૦	૫	૨.૫
૬૦	૪	૧૧	૦	૦	૬	૩
૭૦	૫	૭	૬	૦	૭	૩.૫
૮૦	૬	૪	૦	૦	૮	૪
૯૦	૭	૦	૬	૦	૯	૪.૫
૧૦૦	૭	૧૩	૦	૦	૧૦	૫
૨૦૦	૧૫	૧૦	૦	૧	૪	૧૦
૩૦૦	૨૩	૭	૦	૧	૧૫	૩

આવક	વર્ષ			મહીને		
	રૂ.	આના	પાઇ	રૂ.	આના	પાઇ
૪૦૦	૩૧	૪	૦	૨	૯	૮
૫૦૦	૩૯	૧	૦	૩	૪	૧
૬૦૦	૪૬	૧૪	૦	૩	૧૪	૬
૭૦૦	૫૪	૧૧	૦	૪	૮	૧૧
૮૦૦	૬૨	૮	૦	૫	૩	૪
૯૦૦	૭૦	૫	૦	૫	૧૩	૯
૧૦૦૦	૭૮	૨	૦	૬	૮	૨

નીચેની આવકમાંથી પહેલા રૂ. ૧,૫૦૦ એલાવન્સ તરીકે બાદ કર્યા પછી, રૂ. ૩,૫૦૦ ઉપર રૂપીયે ૯ પાઇ અને પછીના બીજા ઉપર રૂપીયે ૧૫ પાઇ ગણેલ છે.

આવક	વર્ષ			મહીને		
	રૂ.	આના	પાઇ	રૂ.	આના	પાઇ
૫,૦૦૦	૧૬૪	૧	૦	૧૩	૧૦	૯
૬,૦૦૦	૨૪૨	૩	૦	૨૦	૨	૧૧
૭,૦૦૦	૩૨૦	૫	૦	૨૬	૧૧	૧
૮,૦૦૦	૩૯૮	૭	૦	૩૩	૩	૩
૯,૦૦૦	૪૭૬	૯	૦	૩૯	૧૧	૫
૧૦,૦૦૦	૫૫૪	૧૧	૦	૪૬	૩	૭

રૂ. ૧૦,૦૦૦ થી ૧૫,૦૦૦ સુધી રૂપીયે ૨૪ પાઈ

આવક	રૂપીયે પાઈ ૨૪ લેખે. વર્ષે ભરવાનો ટેક્સ.			મહીને		
	રૂ.	આના	પાઈ	રૂ.	આના	પાઈ
૧	૦	૨	૦	૦	૦	૨
૨	૦	૪	૦	૦	૦	૪
૩	૦	૬	૦	૦	૦	૬
૪	૦	૮	૦	૦	૦	૮
૫	૦	૧૦	૦	૦	૦	૧૦
૬	૦	૧૨	૦	૦	૧	૦
૭	૦	૧૪	૦	૦	૧	૨
૮	૧	૦	૦	૦	૧	૪
૯	૧	૨	૦	૦	૧	૬
૧૦	૧	૪	૦	૦	૧	૮
૨૦	૨	૮	૦	૦	૩	૪
૩૦	૩	૧૨	૦	૦	૫	૦
૪૦	૫	૦	૦	૦	૬	૮
૫૦	૬	૪	૦	૦	૮	૪
૬૦	૭	૮	૦	૦	૧૦	૦
૭૦	૮	૧૨	૦	૦	૧૧	૮
૮૦	૧૦	૦	૦	૦	૧૩	૪
૯૦	૧૧	૪	૦	૦	૧૫	૦
૧૦૦	૧૨	૮	૦	૧	૦	૮
૨૦૦	૨૫	૦	૦	૨	૧	૪
૩૦૦	૩૭	૮	૦	૩	૨	૦

આવક	વર્ષ			મહીને		
	રૂ.	આના	પાઇ	રૂ.	આના	પાઇ
૪૦૦	૫૦	૦	૦	૪	૨	૮
૫૦૦	૬૨	૮	૦	૫	૩	૪
૬૦૦	૭૫	૦	૦	૬	૪	૦
૭૦૦	૮૭	૮	૦	૭	૪	૮
૮૦૦	૧૦૦	૦	૦	૮	૫	૪
૯૦૦	૧૧૨	૮	૦	૯	૬	૦
૧૦૦૦	૧૨૫	૦	૦	૧૦	૬	૮

નીચેની આવકમાંથી પહેલા રૂ. ૧,૫૦૦ એક્સાવૅન્સ તરીકે બાદ કર્યા પછી, રૂ. ૩,૫૦૦ ઉપર રૂપીયે ૯ પાઇ પછીના રૂ. ૫,૦૦૦ ઉપર રૂપીયે ૧૫ પાઇ અને પછીના બીજા ઉપર રૂપીયે ૨૪ પાઇ ગણેલ છે.

આવક	વર્ષ			મહીને		
	રૂ.	આના	પાઇ	રૂ.	આના	પાઇ
૧૦,૦૦૦	૫૫૪	૧૧	૦	૪૬	૩	૭
૧૧,૦૦૦	૬૭૯	૧૧	૦	૫૬	૧૦	૩
૧૨,૦૦૦	૮૦૪	૧૧	૦	૬૭	૦	૧૧
૧૩,૦૦૦	૯૨૯	૧૧	૦	૭૭	૭	૭
૧૪,૦૦૦	૧૦૫૪	૧૧	૦	૮૭	૧૪	૩
૧૫,૦૦૦	૧૧૭૯	૧૧	૦	૯૮	૪	૧૧

રૂા. ૧૫,૦૦૦ થી ગમે તેટલી વધારે આવક હોય તો તેના ઉપર ઇન્કમટેક્સનો દર રૂપીયે ૩૦ પાઈ (Maximum rate)

આવક	રૂપીયે પાઈ ૩૦ લેખે વર્ષે			મહીને		
	રૂા.	આના	પાઈ	રૂા.	આના	પાઈ
૧	૦	૨	૬	૦	૦	૨.૫
૨	૦	૫	૦	૦	૦	૫
૩	૦	૭	૬	૦	૦	૭.૫
૪	૦	૧૦	૦	૦	૦	૧૦
૫	૦	૧૨	૬	૦	૧	૦.૫
૬	૦	૧૫	૦	૦	૧	૩
૭	૧	૧	૬	૦	૧	૫.૫
૮	૧	૪	૦	૦	૧	૮
૯	૧	૬	૬	૦	૧	૧૦.૫
૧૦	૧	૯	૦	૦	૨	૧
૨૦	૩	૨	૦	૦	૪	૨
૩૦	૪	૧૧	૦	૦	૬	૩
૪૦	૬	૪	૦	૦	૮	૪
૫૦	૭	૧૩	૦	૦	૧૦	૫
૬૦	૯	૬	૦	૦	૧૨	૬
૭૦	૧૦	૧૫	૦	૦	૧૪	૭
૮૦	૧૨	૮	૦	૧	૦	૮
૯૦	૧૪	૧	૦	૧	૨	૯
૧૦૦	૧૫	૧૦	૦	૧	૪	૧૦
૨૦૦	૩૧	૪	૦	૨	૯	૮
૩૦૦	૪૬	૧૪	૦	૩	૧૪	૬

વર્ષે				મહીને		
આવક	રૂ.	આના	પાઇ	રૂ.	આના	પાઇ
૪૦૦	૬૨	૮	૦	૫	૩	૪
૫૦૦	૭૮	૨	૦	૬	૮	૨
૬૦૦	૯૩	૧૨	૦	૭	૧૩	૦
૭૦૦	૧૦૯	૬	૦	૮	૧	૧૦
૮૦૦	૧૨૫	૦	૦	૧૦	૬	૮
૯૦૦	૧૪૦	૧૦	૦	૧૧	૧૧	૬
૧૦૦૦	૧૫૬	૪	૦	૧૩	૦	૪
૨૦૦૦	૩૧૨	૮	૦	૨૬	૦	૮
૩૦૦૦	૪૬૮	૧૨	૦	૩૯	૧	૦
૪૦૦૦	૬૨૫	૦	૦	૫૨	૧	૪
૫૦૦૦	૭૮૧	૪	૦	૬૫	૧	૮
૬૦૦૦	૯૩૭	૮	૦	૭૮	૨	૦
૭૦૦૦	૧૦૯૩	૧૨	૦	૯૧	૨	૪
૮૦૦૦	૧૨૫૦	૦	૦	૧૦૪	૨	૮
૯૦૦૦	૧૪૦૬	૪	૦	૧૧૭	૩	૦
૧૦,૦૦૦	૧૫૬૨	૮	૦	૧૩૦	૩	૦

નીચેની આવકમાંથી પહેલા રૂ. ૧,૫૦૦ એલાવન્સ તરીકે આદ કર્યા
 પછી રૂ. ૩,૫૦૦ ઉપર રૂપીયે ૯ પાઇ પછીના રૂ. ૫,૦૦૦ ઉપર
 રૂપીયે ૧૫ પાઇ પછીના રૂ. ૫,૦૦૦ ઉપર ૨૪ પાઇ અને
 પછીના બીજા ઉપર રૂપીયે ૩૦ પાઇ ગણેલ છે.

આવક	વર્ષ			મહીને		
	રૂ.	આના	પાઇ	રૂ.	આના	પાઇ
૧૫,૦૦૦	૧૧૭૯	૧૧	૦	૯૮	૪	૧૧
૧૬,૦૦૦	૧૩૩૫	૧૫	૦	૧૧૧	૫	૩
૧૭,૦૦૦	૧૪૯૨	૩	૦	૧૨૪	૫	૭
૧૮,૦૦૦	૧૬૪૮	૭	૦	૧૩૭	૫	૧૧
૧૯,૦૦૦	૧૮૦૪	૧૧	૦	૧૫૦	૬	૩
૨૦,૦૦૦	૧૯૬૦	૧૫	૦	૧૬૩	૬	૭
૨૧,૦૦૦	૨૧૧૭	૩	૦	૧૭૬	૬	૧૧
૨૨,૦૦૦	૨૨૭૩	૭	૦	૧૮૯	૭	૩
૨૩,૦૦૦	૨૪૨૯	૧૧	૦	૨૦૨	૭	૭
૨૪,૦૦૦	૨૫૮૫	૧૫	૦	૨૧૫	૭	૧૧
૨૫,૦૦૦	૨૭૪૨	૩	૦	૨૨૮	૮	૩

ઇન્ડેક્ષ

અ	પાનું
આવક ઉપર કરની આકારણી	૨૩
એકથી વધારે માલીફીના મકાન મિલકત	૧૮
અપીલ	૫૩-૫૪
એપેલેટ ટ્રીબ્યુનલ	૫૬-૫૭
અપરાધ અને શિક્ષા (આવક છુપાવવી અને ખોટું ફોર્મ ભરવું)	૩૨-૩૩

ઇ	
ઇન્કમેટેક્સ અને સુપર ટેક્સના દર	૪૭-૪૮
,, ગણવાનું કોન્ટ્રક્ટ	૬૩-૭૨

ક	
કરને યોગ્ય નહિ એવી આવક	૧૭
કર કાપી લેવાની જવાબદારી	૩૯
કરની રકમ મુદતની અંદર નહિ ભરવાથી દંડ ...	૫૨
કરની આકારણી અને સ્લેબ સીસ્ટમ	૪૭-૪૮

ઘ	
ઘસારો	૧૩-૧૪

ચ

ચોરી અને ઉચાપત કરેલી રકમ ૧૫

જ

જાંદગીનો વીમો ૪૯

ટ

ટૂંકી અને બેનીશીશ્ચરી ૧૯

દ

દંડ ૩૧ અને ૫૨

ધ

ધંધો રોજગાર ૧૨

ધંધા રોજગારમાં રકમ મળે ન મળે તેવી રકમો ... ૧૪-૧૫

ધંધા રોજગાર સીવાય બીજી આવક ... ૧૬

ધર્માદા અને કરને યોગ્ય નહીં એવી આવક ... ૧૭

ધંધો બંધ થતાં આકારણી ... ૨૩

„ „ „ રીફન્ડ ... ૨૪

ધંધાની નુકશાની ... ૨૭-૨૯

ધંધાની જગ્યા ... ૫૯

ન

નોન રેસીડન્ટ અને એજન્ટ ... ૧૯-૨૦

નોન રેસીડન્ટ અને પરદેશીની આકારણી ... ૪૯-૫૦

પગાર	૯
પેઠી તથા ભાગીદારોની આકારણી	૨૫
પાછલા વર્ષોની આકારણી	૩૦
પત્રક મોકલવા માટે	૩૯-૪૧
પ્રતિનીધી	૫૯
પ્રસંગોપાત અને વારંવાર નહી થતી આવક	૧૮

ફરજિયાત આવકનું ફોર્મ મોકલવાનું	૧-૩
--------------------------------	-----	-----	-----	-----	-----	-----

બ્રિટિશ હિન્દ તથા બ્રિટિશ હિન્દ બહારના દલાલ	૨૧
બીજાને નામે ચડાવેલી મિલકત	૩૪-૩૮
બંધ કરેલ ધંધો	૨૩-૨૪

મકાન મિલકત	૧૦-૧૨
મેનેજિંગ એજન્સી	૧૯
મરણ પામેલા શખ્સની આકારણી	૨૧

રહેવાશી અને નહિ રહેવાશીની વ્યાખ્યા અને તેના

કરની આકારણી ૪-૮

રજીસ્ટર્ડ અને અનરજીસ્ટર્ડ કુાં.	૨૫-૨૬
રીફન્ડ	૫૧
રીવ્યુ (રીવીઝન-પીટીશન)	૫૫

વ

વિભક્ત થયેલા હિન્દુ કુટુમ્બની આકારણી	૨૨
વીમા કંપનીની આકારણી	૪૨-૪૬
વ્યાજ, કમીશન, દલાલી પગાર વગેરે બહારના			

માણસને આપેલ ૧૩ અને ૩૯

સ

સુધારીને ફેરમ મોકલવા બાબત	૩
સીકયુરીટી	૧૦
શાક્ષી સમન્સ	૪૧

હ

હાઇકોર્ટને રેફરન્સ	૫૭-૫૮
હિસાબ રાખવા માટે સુચના	૬૦-૬૨

ઇન્ક મટેક્ષ ના

કોઇપણ

કામ માટે

મલો:—

શાન્તીલાલ એમ. પરીખ

પબ્લીક એકાઉન્ટન્ટ એન્ડ

ઇન્કમટેક્ષ કન્સલ્ટન્ટ.

મનુ ભુવન, ગુલાલવાડી

૨૮, કીકા સ્ટ્રીટ,

મુંબઇ.

ZENITH LIFE

SAFETY FIRST

ASSURANCE

CLEAN SERVICE

COMPANY LTD

JUST-FAIR

OF BOMBAY

DEPENDABLE

